יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

הײנט 8 זײטען

פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 28 | Łódź, Czwartek, 1 lutego 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, ט"ז שבט תרצ"ד | № 28

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

ארעסטן פון ענדעקישע סטודענטן אין ווארשא

וואַרשאַ, 31. (טעלעפאָניש)

די אַקאַדעמישע „אַפּטײלונג פון די יונגע" ביי דער ענדעקישער אָרגאַניזאַציע האָט אויך געכטען 8 אַווענד צוזאַמענגערופן אַן אַזאַ־גענאַנטע פער־זאַמלונג אין זאַל פון דער טעכניקער־געזעלשאַפט אויף טשאַצקי 3.

שוין 7 אָווענד האָבען זיך אויף טשאַצקאַ גאַס געזאַמעלט מחנות ענדעקישע יוגענד, וועלכע האָט אַרום 8 שוין דערגרייכט די צאָהל פון 1000 מאַן. די גאַנצע גאַס איז געוואָרען בעזעצט דורך שטאַרקע פאָליצײ־אָפטײלונגען, פאָליציאַנטען זענען אויך געשטאַנען אין די טויערן פון די הייזער. נישט ווייט פון דער טשאַצקי־גאַס איז געשטאַנען אַ מאָטאָר־פּאָמפּע, ווי אויך אַ פערמאַכטער אויטאָ.

8 אָווענד האָבען די אָרגאַניזאַטאָרען פון דער פערזאַמלונג געמעלדען דער יוגענד, אַז דער רעגירונגס־קאָמיסאַר האָט פערבאָטען די צוזאַמענקונפט. איבערצופיהרען אַרעסטאַנטען.

פון צווישען, די פערזאַמעלטע האָבען זיך דאַן גע־הערט אויסרופען: „זאָל לעבען די ענדעקישע לאַגער!" א.אַ.ה. פאָליצײ האָט דאַן גענומען פונאַנדערטרייבען די דעמאָנסטראַנטען, וועלכע האָבען זיך פערשפּרייט אין גרופּען, וואָס זענען אַוועק אין פערשידענע ריכטונגען. אויף מאַרשאַלקאָווסקאַ האָבען די כוליגאַנעס אויסגעזאָגט די שויבען אין פיל געשעפטען, און זאַקסישען גאָרטען האָבען די זיך געלאָזט וואַלגערן איבער יודישע קעפּ און יודישע פּלייצעס פערוואונדעדיג פיל יודען. א חברה וואָס איז געגאַנגען דורכ'ן פּילסודסקי־פּלאַץ האָט דעמאָלירט דאָס שויפענסטער פון דער רעדאַקציע „וויאַדאָמאָשטשי ליטעראַצקיע". אויף שוויענטאָקרזשיסקאַ זענען אויסגעזאָגט געוואָרען די שויבען אין די יודישע געשעפטען.

בעת דער סטודענטען־דעמאָנסטראַציע זענען אַרעסטירט געוואָרען 16 פּערזאָן, וועלכע וועלען גע־משפּט ווערען דורכ'ן סטאַראָסטווע־געריכט.

דיפלאָמאַטישער פרישטיק פון פוילישען אמבאסאדאר אין בערלין

פאַר דער דייטשער רעגירונג

בערלין, 31. (ספּ. טעל.)

דער פוילישער אַמבאַסאַדאָר אין בערלין, מינ. ליפּסקי האָט היינט אַרויסגעגעבען אַ פרישטיק פאַר די פאָרשטייער פון דער דייטשער רעגירונג אין שייכות מיט'ן אונטערשרייבען דעם פויליש־דייטשען נישט־אַגרעסיע אָפּמאַך. אין דעם פרישטיק האָבען זיך בעטייליגט אויסערן־מינ. נוירעט, דער דייטשער פּרעמיער געהרינג, מינ. דאַרע, שטאַאַטס־סעקרעטאַר לאַממערס און שטאַאַטס־סעקרעטאַר פון אויסערן־מיניסטעריום פאָן, בילאָוו ווי אויך פיל אַנדערע אָנגעזעהענע רעגירונגס־פאָרשטעהער. מינ. ליפּסקי האָט געהאַלטען אַ רעדע, וועלכע ער האָט פערענדיגט מיט אַ טאָאַסט לכבוד פּרעזידענט הינדענבורג און קאַנצלער היטלער. אין דער ענטפער־רעדע פון אויסערן־מינ. נוירעט האָט ער געהאַלטען אַ טאָאַסט לכבוד פּרעז. מאָשטשיצקי און מאַרשאַל פּילסודסקי.

געבעלס רעדע וועגען „ווירטשאַפטליכען שלום"

בערלין, 31. (ספּ. טעל.)

אין ספּאָרט־פּלאַץ האָט מיניסטער געבעלס גע־האַלטען אַ רעדע, אין וועלכע ער איז אַרויסגעטרע־טען אין אַ שאַרפער פאָרם געגען די מאַרקסיסטען וועלכע טרייבען זייער פּראָפּאַגאַנדע געגען היטלע־ריזם. ספּעציעל האָט געבעלס זיך געווענדעט צו דער דייטשער גרויס־אינדוסטריע, ער קען מיט איהר אָז דאָס פּראָקלאַמירען דעם אַזוי־גערופענעם „ווירט־שאַפטליכען שלום" שליסט נאָך נישט אויס די טיפע ענדערונגען וואָס וועלען נאָך קומען אין דייטשלאַנדס ווירטשאַפטליכען לעבען. די ענדערונגען וועלען זיין זעהר ראַדיקאַלע. וואָרום די רעגירונג וועט נישט ערלויבען זיך צו לאָזען דיקטירען פון דער גאַס. זאָלען די ליבעראַל־קאַפּיטאַליסטישע פּאַרטייען זיין איבערצייגט אַז מיר וועלען זיי נישט איבער־געבען די אַרבייטער צו זייער עקספּלואַטאַציע.

נייער פראנצויזישער קאבינעט וועט זיך נישט האַלטען לאנג ביי דער מאכט

פּאַריז, 31. (ספּ. טעל.)

דאַלאַדיעס צווייטער קאַבינעט איז קאַלט אויפ־גענומען געוואָרען דורך די פּאָליטישע קרייזען. דער פּרעמיער האָט נישט בערוהיגט די פּאַרטייען פון די נעאָ־סאָציאַליסטען, וועלכע האָבען צווישען אַנד. פערלאַנגט די טעקע פון אינערן־מיניסטער. אויך דאָס רעפּובליקאַנישע צענטרום האָט אַ צ־זאָגט זיין אונטערשטיצונג און אויסגעשלאָסען פון זיינע רייהען דעם נייעם קריגס־מיניסטער פּאַברי. ביי אַזעלכע בעדינגונגען וועט דאַלאַדיע העכסטענס בעקומען 300 שטימען און וועט זיך נישט קענען דערהאַלטען ביי דער מאַכט.

פּאַריז, 31. (ספּ. טעל.)

לויט'ן „פּאָפּולער" האָט הערריאָ געזאָלט ערקלערען אין די קולואַרען פון דער דעפּוטאַטען־קאַמער אַז צוליבן איצטיגען קאַבינעט האָט ער בדעה זיך אָפּצוזאָגען פון פּרעזידענט אין דער ראַדיקאַלער פּאַרטיי.

פּאַריז, 31. (ספּ. טעל.)

די סאָציאַליסטישע פראַקציע אין פּאַרלאַמענט האָט אָנגענומען אַ דעקלאַראַציע וועלכע פּאָדערט איבערצוגעבען די מאַכט צו די סאָציאַליסטען. פּראָ־סאָר און בלום זענען בעפולמעכטיגט געוואָרען צו אינטערפּעלירען די רעגירונג וועגען איהר אַלגעמיי־נער און אינערליכער פּאָליטיק.

דעמאנסטראציע פון ארבייטסלאזע אין פוזען

פּויזען, 31 (טעלעפאָניש)

פאַר'ן מלוכה'שען אַרבייטס־פערמיטלונגס־אַמט האָבען זיך פערזאַמעלט מחנות אַרבייטסלאָזע, וועלכע האָבען געמאַכט אויסרופען געגען דער פּאָ־ליציי. דאַן זענען אַרעסטירט געוואָרען 3 פּערזאָן, צוליב וואָס די אויפרעגונג צווישען קעפּיגען המון איז געשטיגען. אין אַ געוויסען מאָמענט זענען פון צווישען דער מאַסע געפלאָגען שטיינער צו ווער זייט פון דער פּאָליציי. דערויף איז דער המון שוין פונאַנדערגעטריבען געוואָרען.

13 פּערזאָן זענען אַרעסטירט.

דער האנדעל מיט רוסלאנד

געהט ארויף אויף נייע וועגען

מאָסקווא, 31 (ספּ. טעל.)

מען מעלדעט וועגען אַ זיצונג, וואָס האָט אָנגענומען אַ בעשלוס צו ליקווידירען דעם „סאָוו־פּאָלטאָרג". ליקווידאַציע־קאָמיסיעס וועלען גלייכצייטיג אַרבייטען אין מאָסקווא און אין וואַרשאַ.

נאָך דער ליקווידאַציע פון „סאָווּפּאָלטאָרג" וועט דער האַנדעל צווישען פּוילען מיט רוסלאַנד אַרויס אויף אַזאַ ליניע, אַז די האַנדעלס־טראַנזאַק־ציעס וועלען געשלאָסען ווערען אויסשליסליך צווי־שען די פּוילישע פּראָדוצענטען און דעם „טאָרג־פּרעדסטוואָ". פון 1 אַפּריל ד. י. וועט געשלאָסען ווערען אַ נייער אָפּמאַך וואָס וועט ענדגילטיג נאָר מירען די האַנדעלס־בעציהונגען. אונטערהאַנדלונגען קומען שוין פאָר.

טראגישער זעלבסטמארד פון א יודישען פאבריקאנט אויף אלטשטאט

27-יעהריגער פייוועל פיין פון מרדכי־גבאיס 26 שיסט זיך א קויל אין קאפ אריין

(2) אויף לאָדזער אַלט־שטאָט האָט נעכטען אָוועגד זיך פערשפּרייט אַ ידיעה וועגען אַ טראַגי־שען זעלבסטמאָרד וואָס איז פאָרגעקומען ביי גע־היימנישפולע אומשטענדען.

אונזער מיטאַרבייטער האָט זיך פעראינטע־רעסירט מיט דעם ענין און פעסטגעשטעלט אַט וואָס:

אויף מרדכי־גבאי'ס 26/28 געפינט זיך די פאַבריק פון כעמישע אויסאַרבייטונגען, וואָס גע־הערט צום אָנגעזעהענעם אַלטשטעטישען גביר שאול פיין, וועלכער געהערט צו דער פרידהערדיגער גוואַרדיע פון די שיינע אַלטשטעטישע בעלי־הבתים אין לאָדז און איז יאָהרענלאַנג געווען גבאי אין דער שוהל אויף וואָלבאָרסקאַ־גאַס.

וואָס צווישען די מויערן פון שאול פיינ'ס פאַבריקס־הויף, וואו עס געפינען זיך אויך די וואוינונגען פון דעם אַלטען פיין און זיינע קינדער, איז פאָרגעקומען ווייסט מען נישט פון אויסענווייניג. מען ווייסט נאָר, אַז די פאַבריק אַרבייט, און וואָס עס שפּילט זיך אָפּ אין די הערצער פון די איינוואוינער פון דעם געשלאָסענעם הויף, ווייסט מען אַוודאי און אַוודאי נישט. נאָר דאָס, וואָס האָט נעכטען אויף דער נאַכט פּאַסירט, לאָזט איבער נאָכצוקלערען, אַז עפּעס־עפּעס קומט פאָר אין דעם דאָזיגען גבירישען הויז.

און דאָס, וואָס האָט נעכטען פּאַסירט, שטעלט זיך פאָר אַזוי:

זיצענדיג אין דער שטוב נאָך נאַכט־עסען, האָט דער 27-יעהריגען זוהן פון שאול פיין, פייוועל, וועלכער פיהרט אויס אין געשעפט דעם אַמט פון בוכהאַלטער, ערקלערט דעם פאָטער, אַז ער גייט אין קאָנטאָר אַריין מאַכען דעם חודש־בילאַנס. נישט פערדעכטיגענדיג דעם זוהן אין שידערליכען פּלאַן, וואָס ער האָט מסתמא שוין געהאַט בעשלאָסען דורכצופיהרען, האָט שאול פיין מסכים געווען, אַז פייוועל זאָל געהן אין קאָנטאָר אַריין אַרבייטען ביים בילאַנס. דאָס איז געווען 9 אָווענד. נאָר אַז ס'איז שוין געווען האַלב 11 אויף דער נאַכט און פייוועל איז נאָך נישט צוריק־געקומען פון קאָנטאָר, האָט די פאַמיליע זיך בע־אומרוהיגט און אַראָפּטעלעפאָנירט אין קאָנטאָר אַריין. פון ביוראָ האָט אָבער קיינער נישט געענטפערט. דאָס האָט נאָך מעהר אַלעמען בעאומרוהיגט און דער פאָטער איז אַראָפּגעגאַנגען אין דער פאַבריקס־ביוראָ. דאָ איז ער געשטאַנען פאַר אַ רעטעניש: אינעווייניג איז בעוועהן ליכטיג, אָבער קיין גערויש האָט זיך נישט געהערט, גלייך ווי פייוועל וואָלט דאָרט נישט געווען. ווייטערדיג

(ווייטער זעה 5־טע זייט).

מאַז שעכט זיין פרוי מיט איהר געליבטען און ד'ערשיסט זיך אליין

שרעקליכע טראגעדיע אין לאדז

(2) נעכטען האָט זיך אויף דער גאַס פון גענ. בעהם אָפּגעשפּילט אַ שרעקליכע בלוטיגע טראַ־געדיע.

אויף דער הערמאַנשער גאַס נומער 2 האָט נעכטען זיך אַריינגעצויגען אַ געוויסער גראַבאָווסקי מיט אַ פרוי, אַרום 2 ביינאַכט איז צוגעפאָהרען אַ טאַקסאָבוס, פון וועלכען ס'איז אויסגעשטיגען דער באַנק־בעאַמטער מיעזשוואַק, צווישען איהם און די באַלעבאָסטע פון וואוינונג האָט זיך אָנגע־הויבען אַ שאַרפער שמועס, ווייל די פרוי, וואָס האָט איצט געוואוינט צוזאַמען מיט גראַבאָווסקין איז גע־ווען די פרוי פון מיעזשוואַק'ן און זי איז מיט אַ פּאָר טעג צוריק אַנטלאָפען פון מאַן.

דער שמועס איז באַלד איבערגעגאַנגען אויף קלעפּ. גראַבאָווסקי האָט זיך אָנגענומען פאַר דער פרוי. דעמאָלט האָט מיעזשוואַק געכאַפּט דאָס טיש־מעסער און איינגעשניטען דעם האַלז גראַבאָווסקין. די פרוי דערזעהענדיג איהר פרייטנט מיט אָנאיבער־געשניטענעם האַלז האָט זיך געוואָרפען אויף מיעזש־וואַקין. דער צעיושעטער מערדער האָט מיט דעם איינגענעם מעסער איבערגעשניטען דעם האַלז פון זיין געוועזענער פרוי.

ביידע קרבנות זענען געבליבען ליגען אין א...

(ווייטער זעה 2־טע זייט).

שווארץ-בוך צום יארטאג פון היטלער-רעזשים

ארויסגעגעבען פון קאמיטעט פון די יודישע דעלעגאציעס אין פאריז

פאריז, 31 (יט"א טעלעגראפיש)
אין יאהר-טאג פון היטלער'ס קומען צו דער מאכט, האט דער קאמיטעט פון די יודישע דעלעגאציעס אין פאריז, ארויסגעגעבען א שווארץ-בוך", א סענטימענטאל ווערק מיט דאקומענטען און מאטעריאלען וועגען יודישען מצב אין דייטשלאנד.
די צוגרייטונג צו דעם „שווארץ-בוך" איז געמאכט געווארען אויף דער איניציאטיוו פון פער-שטארבענעם לעא מאצקין.
דאס בוך וועט א חוץ אין דער דייטשער שפראך, אויך ארויסגעגעבען ווערען אין ענגליש און פראנצויזיש.

צום פרעזידענטס נאמענס-טאג

װארשא, 31 (טעלעפאניש).
מארגען, (היינט) אינ'ם טאג פון פרעזידענט מאשטשיצקי'ס נאמענס-טאג, וועט פרעמיער יענדזשעיעוויטש ארויספאהרען קיין ספאלא, וואו ער וועט גראטולירען דעם פרעזידענט אינ'ם נאמען פון דער רעגירונג און אין זיין אייגענעם נאמען.

עקספאזע וועגען דער אויסערן-פאליטיק וועט מין. בעק האלטען מאנטאג אין דער סענאט-קאמיסיע

װארשא, 31 (טעלעפאניש).
מאנטאג, דעם 5. פעברואר, האלב 5 נאכמ. וועט פארקומען א זיצונג פון דער סענאט-קאמיסיע פאר אויסערן-ענינים. אויף דער זיצונג וועט דער אויסערן-מיניסטער בעק האלטען זיין עקספאזע.

וואהל-רעכט צום יודישען וועלט-קאנגרעס

וועלען האבען אלע יודען עלטער פון 18 יאהר

פאריז, 31 (יט"א טעלעגראפיש)
דער קאמיטעט, וואס גרייט צו דעם יודישען וועלט-קאנגרעס איז שוין צוגעטרעטען צו דער וואהל-אקציע. וואהל-רעכט וועלען האבען אלע יודען עלטער פון 18 יאהר, וועלכע וועלען איינצאהלען 3 פראנק.

אלע יודען וועלען אויסגעראט ווערען פון דייטשען האנדעל

ביז'ן 2-טען יאהר-טאג פון היטלער'ס ממשלה

בערלין, 31 (יט"א טעלעגראפיש)
דער אפיציעלער ארגאן פון ארבייטער-פראנט „דער דויטשע" האט אין צוזאמענהאנג מיט'ן יאהר-טאג פון היטלער'ס קומען צו דער מאכט פער-עפענטליכט אנ'ארטיקעל, אז צום צווייטען יאהר-טאג פון היטלער-רעזשים, וועלען די יודען אינגאנצען אויסגעראט זיין פון דייטשען האנדעל.

ארעסטירט א פוילישען קאנסול פאר געלד-מיסברויכען

װארשא, 31 (טעלעפאניש)
דער אויספארשונגס-ריכטער פאר ספעציעלער וויכטיגקייט, יאן גראבאווסקי האט פעראָרדענט צו ארעסטירען דעם פוילישען קאנסול דאבראוואלסקי אין אנטווערפען, וועלכער איז צוגעטיילט געווא-רען צו דער פאס-אפטיילונג פון דעם עהרען-קאנ-סולאט אין גרויס-פירשטענטום לוקסעמבורג.
דער ארעסט איז פארגעקומען אין צוזאמענ-האנג מיט דער ענטדעקונג פון א גרויסער פאס-אפערע.

אומגעקומען די אנטיילנעמער פון סאוויעטישען סטראטאספערע-פליה

מאסקווא, 31 (ספ. טעל.)
אין די נאכמיטאג-שעה'ן איז אנגעקומען א ידיעה, אז געבען דארף פאטיסקי אסטראג' 8 קילאמעטער פון דער סטאציע קאדושקינא אויף דער ליניע מאסקווא — קאזאן איז אראפגעפאלען א גאנדאלע, וועלכע האט זיך אפגעריסען פון דעם סטראטאספערישען באלאן אסאאוויאכים". די שוץ הילפע איז געפלאצט. אינעווייניג האט מען געפינען די טויטע קערפערס פון די אנטיילנעמער פון סטראטאספערע-פליה פיצדאסיענקא, וואסיענקא, און אוסיסקין. 1 קערפער איז שרעקליך צומורשט. די אפאראטען זענען צושעדיגט.

ליסטעס פון דייטשע עמיגראנטען

בעפעלט גערינג צוזאמענצושטעלען

בערלין, 31 (ספ. טעל.)
דער פרייסישער פרעמיער גערינג האט זיך געווענדעט צו דער פאליציי מיט א רוף אויפ'ן 15 פעברואר ד. י. צוזאמענצושטעלען ליסטעס פון דייטשע עמיגראנטען.
אין רשימות זענען די עמיגראנטען פער-טיילט אין 4 קאטעגאריעס: 1) קרימינעלע פער-ברעכער, 2) אזעלכע, וואס בעזיצען נישט די דייטשע בירגערשאפט, 3) פיהרער פון מארקסיס-טישע ריכטונגען, 4) עמיגראנטען נישט-פאליטישע, וועלכע האבען פערלאזען דייטשלאנד מחמת מורא פארן נייעם רעזשים. די לעצטע קאטעגאריע זאל געמאכט ווערען ספעציעלע ערלייכטערונגען צוריקצוקומען קיין דייטשלאנד.

עסטרייך נאך היטלערס רעדע

וויען, 31. (ספ. טעל.)
פון די היינטיגע לייט-ארטיקלען אין די צייטונגען שלאגט זיך ארויס די ענטוישונג צוליב היטלערס רעדע, די צייטונגען שרייבען אונטער, אז היטלער האט געהאלטען אנ'אגיטאציע-רעדע, אויס גערעכנט אויף איבערליכען עפעקט. אויף די מאָ-טיוועו פון עסטרייכס בעקלאגען זיך, האט היטלער קיין שום נייעס נישט געגעבען. פון איין זייט האט ער געלייקענט אז די דייטשען האבען זיך געמישט אין עסטרייכס אינערליכע אנגעלעגענהייטען און פון דער אנדערער זייט האט ער בעאורגט די עסטרייכישע רעגירונג מיט עצות אז זי זאל בעשטימען נייע וואהלען.
„וועלבלאט" בעהויפטעט אז צוליב'ן גרינג-שעצען עסטרייך וועט דער עסטרייכישער באטשאפטער לאנג נישט בלייבען אין בערלין.

בודזשעט-קאמיסיע ענדיגט איהר ארבייט

װארשא, 31 (טעלעפאניש).
די ארבייטען פון דער בודזשעט - קאמיסיע ביים סיים האלטען שוין ביים סוף. היינט וועט דער בודזשעט-פרעלימינאר ווארשיינליך שוין זיין פערטיג אין דער קאמיסיע און אין דער קומענדי-גער וואך וועט דער בודזשעט דעבאטירט ווערען אויפ'ן סיים-פלענום.
אין דער דערגענצונג זענען ביי דער דריטער לעזונג פון בודזשעט אנגענומען געווארען די אויסבעסערונגען פון דעפארטאמענטס - דירעקטאר נאוואק וועגען די פינאנציעל - ווירטשאפטליכע פלענער פון די מלוכה'שע באהנען. עס זענען אויך אנגענומען געווארען צוויי פארשלאגען, וועלכע פערגרעסערען אין די אומזאץ-פאנדען פון דער אגראר-רעפארם די הכנסה פון די הלוואה-ראטעס אויף 200,000 זל.
עס איז אויך אנגענומען געווארען די רע-זאלוציע פון דעפ. וואגנער (בבבע), וועלכע רופט די רעגירונג צו מאכען זאכליכע פערלייכטערונגען די קריגס-אינוואלידען אין דער פארם פון ארגא-ניזירען פאר זיי ארבייטס-ווארשטאטען און קודם-כל צו בעשעפטיגען די אינוואלידען אין די ראהמען פון דער פערפליכטענדער געזעצגעבונג.
נאך דער דעבאטע האט געהאלטען א רעדע דער גענעראל-רעפערענט דעפ. מיעדזשינסקי.
די בודזשעט-קאמיסיע האט נאך דורכצו-פיהרען א דיסקוסיע איבער דעם פינאנץ-אוסטאוו און דערמיט וועט די סיים קאמיסיע האבען פער-ענדיגט איהר בודזשעט-ארבייט.

אויספארשונגס-קאמיסיע פארן ענין-סטאוויסקי

פאריז, 31. (ספ. טעל.)
דער רעפערענט פון דער רעגולאמין-קאמיסיע ביי דער דעפוטאטען-קאמער ברעטאן האט אויסגע-ארבייט א ראפארט וואס שטעהט אין שייכות מיט א פארשלאג צו שאפען אנ'אינטערפעלאציע אויס-פארשונגס-קאמיסיע פארן ענין סטאוויסקי.

נייער דירעקטאר פון מלוכה-פרעזידענטס ציוויל-קאנצעלאריע

װארשא, 31 (טעלעפאניש).
דער בעצע - דעפוטאט, ד"ר סטאניסלאוו שוויעזשאווסקי איז נאמינירט געווארען אלס דירעק-טאר פון דער ציוויל-קאנצעלאריע פון מלוכה-פרעזידענט. היינט וועט דעפ. שוויעזשאווסקי אפגע-בען די שבועה. ער האט שוין ארויסגעשיקט א בריף צום סיים-מארשאלעק מיטיילענדיג, אז ער לעגט דעם סיים-מאנדאט.

נייע געזעץ וועגען דייטשען רייך

אונטערגעשריבען דורך הינדענבורג'ן און היטלערן

בערלין, 31 (ספ. טעל.) דאס געזעץ וועגען דער נייער ארגאניזאציע פון דייטשען רייך איז פערעפענטליכט געווארען אין דער געזעץ-צייטונג פון 30 יאנואר און איז פערזעהן מיט די אונטערשריפטען פון פרעזידענט הינדענבורג, קאנצלער היטלער און אינערן-מיניסטער ד"ר פריק.

קורס פון דאלאר ענטגילטיג נאך נישט בעשטימט

לאנדאן, 31 (ספ. טעל.)
פרעז. רוזוועלט האט זיך נאך רעזערווירט די רעכט ענטגילטיג צו בעשטימען דעם קורס פון דאלאר.

מאז שעכט זיין פרוי מיט איהר געליבטען און דערשיסט זיך אליין

(ענדע פון דער 1-טער זייט).

קאלושע בלוט. מיעזשוויאק זעהענדיג זיין שרעק-ליכען טאט, האט מיט דעם אייגענעם מעסער זיך איבערגעשניטען די אדערען פון בידע הענד. די שכנים וועלכע האבען דערהערט די שרעקליכע גע-וואלדען פון דעם נייעם לאקאטארס וואוינונג, האבען אויפגעריסען די טיר. מיעזשוויאק וועלכער האט דערזעהען דעם צונויפגעלאפענעם עולם האט ארויסגעכאפט א רעוואלווער און זיך דערשאסען. די אלארמירטע פאגאטאוויע האט פעסטגעשטעלט דעם טויט פון מיעזשוויאק און גראבאווסקי מיט דער פרוי זענען אין א גוססדיגען צושטאנד אפגעפירט געווארען אין ראדאגאשטשער שפיטאל. ס'איז א ספק צי עס וועט זיך איינגעבען די צוויי שווער-פער-וואונדעטע צו דערהאלטען ביים לעבען.
פאליציי און די געריכטס-מאכט פיהרען אנ' אויספארשונג וועגען דער דאזיגער שרעקליכער טאט.

פאר גארד.
ביזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

Dr.
Wajnberg
ספעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראָז-קראנקהייטען
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אוו.

לעכערס דער אויף מאשין
ווערען אנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נארדמאן. שרודמיעסקא 8

דעם טיפסטען בילייד דריקען מיר אויס דעם געעהרטען פרעזעס יחזקאל בוזין צוליב'ן טויט פון זיין אונפערגעסליכע
מוטער נ"ע
די פערוואלטונג פון פערזיכערונגס-אגענטן-פעראיין אין לאדז.
350

וויכטיג פאר דער לאדזער בעפעלקערונג
דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז איז ערעפענט געווארען דאס
אמבולאטאריום
ביים פעראיין „עזרת עניים"
נאדלודזקא 8. טעל. 153-99
וואו ס'ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפ'ן ארט פון 9 פריה ביז 7 אוו.
שיקט ארויס דאקטוירים - ספעציאליסטען מיט וויזיטען אהיים
ווי אויך דענטיסטישע הילף
ופשטשעקעס אין דער אמבולאטאריע און אויסער דער אמבולאטאריע פער א מינימאלען אפצאָהל
נעהמט אויך אן געבורטען און אלע ארט אנאליזען. מינימאלע אפצאָהלונגען. די פערוואלטונג.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10,
טעל. 131-86.
נעהמט אן פון 3—4 נאכמיטאג און פון 7—8 אוונד.

די טוריסטען-קאמיסיע
ביי דער
יודענשטאטס-פארטיי
(פילסודסקעגא 57) רעכטע אפיצינע 2-טער שטאק, נעהמט אן איינשרייבונגען
אויף רייזעס
קיין ארץ ישראל
אפפאהר דעם 19/2 און דעם 15/3 1934
דאס בויראָ איז טעטיג טעגליך פון 7 ביז 10 אוונט. די פרייזען זענען פערקלענערט.

ערקלערונג.
ליינענדיג אין „נייעם פאלקסבלאט" א בעריכט פון א גרינדונגס-פערזאמלונג פון עפעס א חדר א. נ. „עץ הדעת" וואס זאל זיין פארגעקומען ביי מיר און וועלכען איך זאל זיין געוועהלט אין דער פערוואלטונג, ערקלער איך דערמיט, דאס ביי מיר איז קיין פערזאמלונג נישט פאר-געקומען און האב צום איבערגע-דערמאנטען חדר קיין שום שייכות נישט.
יודעל הערץ
פיעטריקאווער 40.
292

רופטורען
(ברוך-קראנקהייטען) !!

ספעציעלע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע לאקאליזירען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציע אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע רופטורען (ברוכען) פון אלע מינים ביי מענער, פרויען און קינדער.
דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך אנלייגען ספעצ-יעלע צוגעפאסטע בויך-באנדאזשען.
אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) הייל-ארטאפעדישע גארסעטען, אויף אויסגעקרימטע פיס און קניהען, ביינער-שווינדזוכט הייל-ארטאפעדישע אפאראטען, אויף פלאט-שיגע וועהטאגליכע סטאפעס (פלאטפיס)
ספעציעלע ארטאפעדישע וואקלאדקעס לויט גיפס-מאדעלען, קינסטליכע הענד און פיס.
ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל-ארטאפעדיע
Spec. Ortop. O. Petrykiewicz אויס לעמבערג
לאדז, פיראמאוויטשא 9 (פראנט פארטער) טעל. 177-09.
בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז נויטווענדיג.
(אין זגערוש אויף סלאָוואצקא 2 № און 4 № אייגענע הייזער)

לאָדז — „נייער פאָלקסבלאַט" — 1 פעברואַר 1934
לאָדז, 1 פעברואַר 1934

נייע זאָרגען פון ענגלאַנד

ביי'ם קאַמף מיט דער אַרבייטסלאָזיגקייט

די אַרבייטסלאָזיגקייט איז איינס פון די שווערסטע פּראָבלעמען, וואָס זענען געשטאַנען פאַר די נאָכמלחמה'דיגע רעגירונגען אין ענגלאַנד. יעדע רעגירונג איז געקומען צו דער מאַכט אונטער דעם לאָזונג פון בעקעמפען די אַרבייטסלאָזיגקייט און איז אַוועק, איבערלאָזענדיג איהרע נאָכפאָלגער דאָס זעלבע פּראָבלעם נאָך אין א פערשאַרפטער מאָס. אין אָנהויב פון יאָהר 1929 האָט זיך די אַרבייטסלאָזיגקייט אויסגעדריקט אין דער ציפער פון א מיליאָן און צוויי הונדערט טויזענד מאַן. אין יאָהר 1932 איז די אַרבייטסלאָזיגקייט געשטיגען ביז דריי מיליאָן מענשען. ענגלאַנד גיט אויס אויף שטיצע פאַר אַרבייטסלאָזע יעדע מינוט 250 פונט שטערלינג. דאָס בעטרעפט א יאָהר 130 מיליאָן פונט, ס'הייסט מעהר ווי דער גאַנצער פּוילישער בודזשעט. פון זינט אין ענגלאַנד זענען איינגעפיהרט געוואָרען די אונטערשטיצונגען פאַר אַרבייטסלאָזע האָט דאָס דער מלוכה אָפּגעקאָסט העכער א מיליאַרד פונט. יעדע רעגירונג איז אַטאַקירט געוואָרען דורך דער אָפּאָזיציע אויפ'ן סמך, וואָס זי האָט נישט בעוויזען צו קעמפען געגען דער אַרבייטסלאָזיגקייט אין דער נויטיגער הויך.

די איצטיגע רעגירונג קאָן האַלטען פאַר איהר פערדינסט, וואָס אין משך פון א האַלב יאָהר איז די אַרבייטסלאָזיגקייט געפאַלען אויף א האַלבען מיליאָן מענשען. אָבער צי וועט דער פּראָצעס דויערען אויך ווייטער? מאַקדאָנאַלד גופא זאָגט, אַז די צאָהל אַרבייטסלאָזע וועט שטייגען, ווייל אין די רשימות פון די אַרבייטסלאָזע וועלען איינגעטראָגען ווערען אויך די, וואָס האָבען ביז איצט גענאָסען פון וואָוילטעטיגער הילף. עס איז קלאָר, אַז די קאַטאַסטראָפע פון דער אַרבייטסלאָזיגקייט טראָגט נישט קיין לאָקאַלען כאַראַקטער און קאָן נישט געהיילט ווערען מיט אויסשליסליך לאָקאַלע מיטלען.

בעת דער דעבאַטע אין פּאַרלאַמענט האָט דער פינאַנץ-מיניסטער נעוויל טשעמבערלען אויסגעדריקט די מיינונג, אַז אין פערלויף פון די נאָהענטסטע צעהן יאָהר קאָן מען נישט ערוואַרטען די אַרבייטסלאָזיגקייט זאָל זיך פערהעלטנישמעסיג בעדייטענד פערקלענערען. לויט זיין מיינונג זענען אַלע מעגליכע מיטלען צו בעקעמפען די דאָזיגע געזעלשאַפטליכע קאַטאַסטראָפע אויסגעשעפּט געוואָרען. כל זמן מען האָט געקוקט אויף דער אַרבייטסלאָזיגקייט ווי אויף א צייטווייליגע ערשיינונג, האָבען געהאַט א זין די עפענטליכע אינוועסטיציעס, דורך וועלכע מען האָט געוואָלט פערזאָרגען די קונפטיגע בעדערפענישען פון לאַנד. אָבער ווען מען האָט אָנערקענט דעם אמת'ן כאַראַקטער פון דער אַרבייטסלאָזיגקייט, האָבען זיך אויך געביטען די אָנשויאונגען אויף דער מעגליכקייט די אַרבייטסלאָזיגקייט צו ליקווידירען. דהיינו, מען האַלט, אַז עס מוזען געשאַפען ווערען די בעדינגונגען, ביי וועלכע די אינדוסטריע און דער האַנדעל זאָלען צוריקקומען צום נאָרמאַלען מצב און די אויפלעבונג וועט אויטאָמאַטיש עפענען די ווערקשטעלען, וועלכע זענען איצט געשלאָסען. דאָס איז אַן אינטערנאַציאָנאַל פּראָבלעם און דאַרף פאַרענטפערט ווערען אויף אַן אינטערנאַציאָנאַלען אופן. אַלע אַנדערע מיטלען זענען בלויז האַלב-מיטלען, וועלכע פערענטפערן נישט ראַדיקאַל דאָס פּראָבלעם און די האַלב-מיטלען קאָסטען אַזוי פיל, אַז אפילו די ענגלישע רעגירונג קאָן זיך דאָס נישט ערלויבען. אין בעזונדערע פעלען, דאָרט, וואו עס האַנדעלט זיך וועגען קלענערע אונטערשטיצונגען פון דער רעגירונג אויף צו לאָזען אין גאַנג די אָדער יענע פאַבריק וועט די רעגירונג נישט אָפּזאָגען זיך צו אונטערשטיצען, אָבער אין גרויסען מאַסשטאַב, אַלע עפענטליכע אַרבייטען צו סובסידירען, וואָס דאָס דאַרף קאָסטען א האַלבען מיליאַרד פונט, וועגען דעם קאָן נישט זיין קיין רייד. עפענטליכע אַרבייטען אויף זאַמאָס דאָס איז א צו גרויסער לוקסוס. עס בלייבט אַלזאָ זיך צו האַלטען ביים פריהערדיגען סיסטעם פון אונטערשטיצונגען, האָס וועלען רעדוצירט ווערען ביז צו א מינימום.

די אָפּאָזיציע פאָדערט ווייטער צו פיהרען גרויסע עפענטליכע אַרבייטען, וועלכע וועלען בעשעפטיגען גרויסע מאַסען אַרבייטסלאָזע. די אָפּאָזיציע פערווייזט זיך דערויף, אַז אין לאַנד איז פערהאַן זעהר פיל געביטען פון עפענטליכער ווירטשאַפט, וועלכע זענען ביז איצט פערנאַכלעסיגט געוואָרען, מען קאָן בויען וועגען, קאַנאַלען, הייזער פאַר דער אַרבייטער-בעפעלקערונג, עלעקטריפיצירען די באַהנען, מאָדערניזירען דעם פעראַלטערטען אינדוסטריע-אַפּאַראַט א. א. וו.

אָבער דעם הערשענדען גייסט אין ענגלאַנד זענען נאָך פרעמד די אָנשויאונגען וועגען עטאַטיזם און וועגען פּלאַן-ווירטשאַפט, אָהן וועלכע עס איז נישט מעגליך אונטערצונעהמען אַרבייטען אויף א גרויסער סקאַלע. איינער פון די פּאָפּולערע פּלענער איז דאָס צוריקקויפען פון דער לאַנד-ווירטשאַפט, וועלכע פערשווינדט ביסלעכווייז אין ענגלאַנד אינגאַנצען.

פראַנקרייך פערמאָגט אַכט מיליאָן לאַנדאַרבייטער, איטאַליען נייַן מיליאָן, אין ענגלאַנד איז פערהאַן בלויז אַכטהונדערט טויזענט. און עס איז פערשטענדליך, וואָס אין ענגלאַנד הערט מען אַלץ אָפטער דעם לאָזונג „צוריק צו דער ערד", וועלכער ווערט פערשפּרייט איינאייגעם מיט די פּרובען פון קאָלאָניזירען די אַרבייטסלאָזע אין די דאָמיניעס. אָבער די פּרובען, וועלכע זענען ביז איצט געמאַכט געוואָרען אין דער ריכטונג, האָבען קיין גרויסען ערפאָלג נישט געהאַט. און ס'איז דעריבער ווייניג צו האָפען, אַז די איצטיגע רעגירונג, וועלכע זאָרגט קודם כל דערפאַר, אַז דער בודזשעט זאָל נישט מעהר בעלעסטיגט ווערען, זאָל פּרובען צו בענייען די פּראָיעקטען פון לאַנדווירטשאַפטליכע אויפבוי.

מאָמענטאַל איז אין ענגלאַנד בעסער. איבער די גאַסען פון לאָנדאָן און פון אַנדערע גרויסע שטעט שלעפען זיך נישט אַרום מעהר אַזוי פיל אַרבייטסלאָזע, ווי פריהער, עס איז נישטאָ אַזוי פיל אָרימעלייט אין מאַסקעס, דאָס הייסט געוו. אָפיצירען, מענשען, וואָס האָבען פערנומען אָנגעזעהנע אַמטען און פּאָסטענס און זענען איצט אַרומגעגאַנגען איבער די הויפען אַלס מוזיקאַנטען, אַלס קונצענמאַכערס. אָבער אין אַלגעמיין גייט די פערבעסערונג פאָרויס מיט נישטיגע שריט. פּרעמיער מאַקדאָנאַלד האָט אפילו געמוזט אונטערנעהמען א טורנע איבער'ן לאַנד און אין זיינע רעדעס איבערצייגען די בירגער, אַז עס איז געוואָרען בעסער, אָבער די בירגער בעציהען זיך צו די ווערטער גאַנץ סקעפּטיש. די אַמאָליגע פּאַרטיי-חברים פון פּרעמיער האָבען איהם אויף איין מיטינג אויסגעפייפען און אין אַן אַנדער אָרט איז איינגעאָרדענט געוואָרען אַן אָבסטרוקציע: נאָך יעדע שיינע פראַזע האָט דער עולם געשריגען „אמן".

צי וועט דער רעגירונג געלונגען שטאַפּעל צו פערבעסערען די לאַגע אין לאַנד — איז איצט שווער פאָרויסצוזאָגען. (פ.ס.)

די באַרבאַרען האָבען אַמאָל צושטערט רוים...

אינטערעסאַנטע ווערטער פון סטאַלינס רעדע

מיר האָבען שוין מיטגעטיילט וועגען דער גרויסער רעדע וועגען דער אינערליכער און דער אויסערליכער פּאָליטיק פון סאָוויעטען-פערבאַנד, וועלכע סטאַלין האָט געהאַלטען אויפ'ן איצטיגען 17-טען אַלפערבאַנדישען קאָנגרעס פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי אין מאָסקווע. מיר ברענגען דאָ לויט דער אויסלענדישער פּרעסע איניגע בעזונדערס אינטערעסאַנטע שטעלען פון דער רעדע וועגען פאַשיזם און וועגען די אַפּעטיטען פון דער היטלער-גערמאַנישער ראַסע אויף שטיקער פון דער סאָוויעטישער טעריטאָריע.

— פאַשיזם, האָט סטאַלין געזאָגט, איז אַריין אין דער מאָדע ביי די קריגערישע בורזשואַזע פּאָליטיקער, איך האָב דאָ אין זין, נישט דעם פאַשיזם בכלל, נאָר דעם פאַשיזם פון דייטשען טיפּ, וועלכער ווערט פאַלש אָנגערופען נאַציאָנאַל-סאָציאַליזם. דער נצחון פון פאַשיזם אין דייטשלאַנד איז געוועזען אַ סימן נישט פון דער שוואַכקייט פון אַרבייטער-קלאַס און רעזולטאַט פון סאָציאַל-דעמאָקראַטישען פערראַט, נאָר אויך אַ סימן, אַז די בורזשואַזיע איז אָפּגעשוואַכט געוואָרען. די בורזשואַזיע איז נישט פעהיג מעהר צו הערשען מיט די אַלטע פּאַרלאַמענטאַרישע מעטאָדען און איז געצוואונגען אָנצוווענדען אינערליכען טעראָר. מלחמה וועט באַשטימט נאָך מעהר פערערגערען די לאַגע. די מלחמה וועט אָהן ספק אַרויסרופען אַ רעוואָלוציע, וואָס וועט אָהן ספק שטעלען אונטער אַ פראַגע דעם עצם עקזיסטענץ פון קאַפּיטאַליזם, אַזוי ווי דאָס איז שוין געווען בעת דעם ערשטען אימפּעריאַליסטישען קריג, און נישט קוקענדיג הערויף. כאַפּען זיך די בורזשואַזע פּאָליטיקער אָן קריג ווי אַן אַ שטרוי און קריכען אַליין אין תהום אַריין.

די דראָהונג פון קריג קומט איז דער ערשטער רייה פון דייטשלאַנד. דער היטלערישער חלום וועגען דעם, אַז די „העכערע ראַסע", אין דעם פאַל די גערמאַנישע, דאַרף הערשען איבער די ניעדריגערע ראַסען (קודם כל איבער די סלאַווישע פעלקער) דערמאָהנט די פּאָליטיק פון די אַלטע רוימער בנוגע די באַרבאַרען. אָבער מיט וואָס האָט זיך געענדיגט אָט די פּאָליטיק? די באַרבאַרען האָבען זיך פעראייניגט געגען געמיינזאַמען שונא און האָבען צושטערט רוים, איך האָב מורא, אַז די פּרעטענזיעס פון די איצטיגע פאַרשטעהער פון דער העכערער ראַסע וועלען ברענגען פונקט צו די זעלבע רעזולטאַטען.

ווענדען די פּלענער אָנצוהייבען אַ קריג מיט די סאָוויעטען, צוקלאַפּען זיי, צוטיילען די סאָוויעטישע טעריטאָריע און דאַן זיך איינטיילען, האָט סטאַלין געזאָגט:

עס וואָלט געווען אַ טעות צו מיינען, אַז מיט אַזעלכע פּלענער טראָגט מען זיך אַרום בלויז אין יאַפּאַן און געוויסע מיליטערישע קרייזען. מיר ווייסען, אַז אין די פיהרענדע קרייזען פון איניגע אייראָפּעאישע מלוכות האָט מען דיזעלבע כוונות. אָהן ספק אָבער וואָלט אַזאַ קריג געווען זעהר געפעהרליך פאַר דער בורזשואַזיע, ווייל די פעלקער פון סאָוויעטען-פערבאַנד וועלען ביז צום לעצטען מאַן פערטיידיגען די ערגאַבענישען פון דער רעוואָלוציע. אַזאַ קריג איז זעהר געפעהרליך פאַר דער בורזשואַזיע, ווייל ער וועט געפיהרט ווערען, נישט בלויז אויפ'ן פראָנט, נאָר אויך אין טיל, אין די אייגענע לענדער פון אונזערע שונאים. זאָלען די הערען בורזשואַזען זיך אויף אונז נישט בעלידיגען, אויב אויפ'ן צווייטען טאָג נאָכ'ן קריג מיט אונז וועלען פיל רעגירונגען, וועלכע עקזיסטירען איצט מיט גאָטס גענאָד, אויפהערען צו עקזיסטירען.

אויף וואָס שטיצען מיר זיך אין אָט דעם שווערען און פערוויקעלטען קאַמף פאַר שלום? קודם כל אויף אונזער אייגענער עקאָנאָמישער און מיליטערישער מאַכט, וועלכע האַלט אין איין שטייגען און וואַקסען, צווייטענס, אויף דער מאָראַלישער אונטערשטיצונג פון די אַרבייטער אין אַלע לענדער. דריטענס, אויפ'ן געזונטען פערשטאַנד פון די לענדער, וועלכע זענען נישט פאַראינטערעסירט אין שטערען דעם שלום און ווילען אויפהאַלטען עקאָנאָמישע בעציהונגען מיט אַזאַ קאָרעקטען קליענט, ווי ס'איז דער סאָוויעטען-פערבאַנד. פירטענס, אויף אונזער אויסגעצייכענטער אַרמיי, וועלכע איז גרייט צו פערטיידיגען דאָס לאַנד געגען יעדען אָנפאַל.

עס פערשטעהט זיך, האָט סטאַלין געזאָגט, אַז מיר וועלען אויך ווייטער פיהרען אונזער פּאָליטיק פון איינשטעלען גוטע בעציהונגען מיט די שכנים. אָבער נישט אַלץ איז אָנבעלאַנגט פון אונז. דעריבער זענען מיר געצוואונגען גלייכצייטיג אָנצונעהמען מיטלען אָפּצוהיטען אונזער לאַנד פאַר סורפּריזען און גרייטען זיך אָפּצושלאָגען אָנפאַלען. דער סאָוויעטען-פערבאַנד האָט נישט בדעה קיינעם צו דראָהען און קיינעם נישט אָנצופאַלען. מיר זענען פאַר שלום און פערטיידיגען די זאַך פון שלום, אָבער מיר האָבען נישט מורא פאַר דראָהונגען און מיר זענען גרייט צו ענטפערען מיט אַ קלאַפּ אויף יעדען קלאַפּ. וואָס וועט געגעבען ווערען דורך די העצער צום קריג. די, וועלכע ווילען שלום און געשעפטליכע בעציהונגען, די וועלען שטענדיג ביי אונז געפינען אונטערשטיצונג. נאָר די, וועלכע וועלען פּרובען אויף אונז אָנפאַלען, וועלען בעגעגענען אַזאַ ענטשידענעם ווידערשטאַנד, וואָס וועט זיי ענדליך אָנלערנען נישט צו שטעקען די נאָז אין אונזערע עניינים. ב

די רעכט פון מלוכה-פּרעזידענט

לויט דער נייער קאָנסטיטוציע

דער פּרעזידענט ווערט לויט דער נייער קאָנסטיטוציע בעטראַכט אַלס אַ פאַקטאָר, וועלכער שטייט איבער די פּאַרטייען און זיין אויפגאַבע איז צו האַרמאָניזירען די טעטיגקייט פון אַלע הויפּט-מלוכה-אָרגאַנען, ווי אויך צו ענטשיידען די קאָנפליקטען צווישען די דאָזיגע אָרגאַנען. דער פּרעזידענט פון דער רעפּובליק: א) נאָמינירט און רופט אָפּ לויט זיין איינזעהן דעם פּרעזעס פון מיניסטאָרען-ראַט און לויט זיין פאָרשלאַג נאָמינירט ער און רופט אָפּ די מיניסטאָרען; ב) ער רופט צונויף און לאָזט פונאַנדער דעם סיים, דערביי מוז דאָס פונאַנדערלאָזען דעם סיים פאַר'ן סוף פון דער קאַדענץ געהעריג מאָטיווירט ווערען; ג) ער פעראָרדענט די עפענונג, שליסונג און דאָס אָפּלייגען פון דער סיים- און סענאַט-סעסיע; ד) ער איז דער ראש פון די בעוואָפענטע כוחות; ה) ער רעפּרעזענטירט די מלוכה כלפי חוץ, נעמט אויף פאַרשטעהער פון פרעמדע מלוכות און שיקט אַרויס פאַרשטעהער פון דער פּוילישער מלוכה; ו) ער בעשליסט וועגען שלום און מלחמה; ז) ער שליסט און ראַטיפיצירט די אָפּמאַכען מיט אַנדערע מלוכות, דערביי דאַרפען האַנדעלס-צאָל-אָפּמאַכען, וועלכע בעלאַסטען דעם מלוכה-אוצר אָדער זענען נוגע דאָס אַרויפלייגען נייע לאַסטען אויף די בירגער, אָדער וועגען ענדערן די גרעניצען — האָבען פאַר דער ראַטיפיקאַציע דעם הסכם פון די געזעצגעבערישע אַנשטאַלטען אין דער פאָרם פון אַ געזעץ; ח) ער בעזעצט די מלוכה-אַמטען, וועלכע זענען פאַר איהם רעזערווירט. דער פּרעזידענט געניסט פון פּערזענליכע בערעכטיגונגען, וועלכע בילדען זיינע פּראַראָגאַטיוועו, צו די דאָזיגע פּראַראָגאַטיוועו געהערען:

א) דאָס בעשטימען איינעם פון די קאַנדידאַטען אויפ'ן אַמט פון מלוכה-פּרעזידענט; ב) דאָס אָפּשטימען בעת אַ מלחמה אַ נאָכפאָלגער פון פּרעזידענט; ג) דאָס נאָמינירען און אָפּרופען דעם פּרעזעס פון מיניסטאָרען-ראַט, דעם ערשטען פּרעזעס פון העכסטען געריכט און דעם פּרעזעס פון דער העכסטער קאָנטראָל קאַמער; ד) נאָמינירען און אָפּרופען דעם הויפּט-אָנפיהרער און גענעראַל-אינספּעקטאָר פון די בעוואָפענטע כוחות; ה) דאָס בעשטימען די ריכטער פון מלוכה-טריבונאַל און סענאַטאָרען, וועלכע בעקומען זייער מאַנדאַט, לויט דעם אויסוואַהל פון פּרעזידענט; נאָמינירען און אָפּרופען דעם שעף און די בעאַמטע פון דער ציוויל-קאַנצעלאַריע; ז) פונאַנדערלאָזען דעם סיים פאַרן סוף פון דער קאַדענץ, ווי אויך פעראָרדנען די בעגייאונג פון סענאַט אין זיין פולען בעשטאַנד; ח) דאָס שטעלען מיטגלידער פון דער רעגירונג פאַרן מלוכה-טריבונאַל; ט) דאָס אָנווענדען ד' רעכט פון בעגנעדיגונג.

די אַמאָליגע אַקטען פון מלוכה-פּרעזידענט פאָדערן פאַר זייער גילטיגקייט דעם אונטערשריפט פון פּרעזעס פון מיניסטאָרען-ראַט און דעם ענטשפּרעכענדען רעסאָרט-מיניסטער. די אַקטען, וועלכע געהערען צו די פּערזענליכע בערעכטיגונגען פון פּרעזידענט, פאָדערן נישט קיין קאָנטראַסיגנאַציע.

דער מלוכה-פּרעזידענט איז פאַר זיינע אַקטען נישט פעראַנטוואָרטליך. פאַר טאַטען, וועלכע זענען נישט פערבונדען מיטן אויספיהרען דעם אַמט, קען דער פּרעזידענט נישט צוגעצויגען ווערען צו פעראַנטוואָרטליכקייט אין דער קאַדענץ פון זיין אַמטירען.

ד"ר העלער
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
8 טראַאוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט.
זונטאָג פון 11–2 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזן!

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 1 פעברואר

טז שבט תרצ"ד

זון-אויפגאנג 7.28
זון-אונטערגאנג 4.10

באנקראטירטע, אוז די וואס זענען שולדיג שטייערן

קענען נישט געניסען פון פוילישער בירגערשאפט

(2) דער לאדזשער וואיעוואדשאפט האט גע־טען דערהאלטען א פעראָרדנונג וועגען דעם, אַז עס דאַרף געגעבן באַקאַנטמאַכן צו די פּערזאָנען, וועלכע בעמיהען זיך וועגען פוילישער בירגערשאַפט, וואָס וואוינען שוין 10 יאהר אין לאַנד. ספּעציעל וועט מען לעגען אַכט דערויף, צי די דאזיגע פּערזאָנען האָבען זיך, אין משך פון די פּערפליכטענדע 10 יאהר וואוינען אין פוילען, נישט געפונען אונטער אַנ׳אויפּאַדלאַשטש, אַז מען וועט וועלען בעקומען בירגערשאַפט־רעכט וועט מען אויך מוזען בעווייזען צי מען איז נישט שולדיג מלוכה־שטייערען.

א הויזבעזיצער אוז אדמיניסטראטאר פערמשפט

פאר ארויסווארפען א לאקאטאר אהן א קאמארניק

(2) אין שטאָטישען געריכט איז געקטען פאַר געקומען דער פּראָצעס געגען דעם הויז־בעזיצער פון פּיעטריקאווער 62 לעאָן יאַכעלזאָן און דעם אַדמיניסטראַטאָר יעקב סאַבאַל, וועלכע זענען בע־שולדיגט געוואָרען אין אַרויסוואַרפען פון זיין גע־וועלב אַ געוויסען נחמיה פרידמאַן, אַהן אַנ׳אורטייל פון געריכט. יאַכעלזאָן האָט אמת געהאַט צוגע־פּסק׳נט אַנ׳עקסמיסיע פון שטאָטישען געריכט אויף פרידמאַנען. דער לעצטער האָט אָבער אַפּעלירט און דער אורטייל איז נאָך נישט אַריין אין קראַפט. יאַכעלזאָן און סאַבאַל האָבען זיך אָבער נישט געקענט דערוואַרטען און זיי האָבען פרידמאַנ׳ס אַרויסגעוואָרפען אַהן אַ קאַמאָרניק, אַפּרייסענדיג דאָס שלאָס פון זיין געוועלב.

דאָס געריכט האָט די בעשולדיגטע פאַרור־משפּט אויף 1 חודש אַרעסט יעדען.

קאמף צווישען א גנב אוז א וואזשני

אין געשלאסענעם געריכטס-בניז

(2) אין שטאָט־געריכט פון זדונסקאַ־וואָליאַ האָט עהערנעכטען אַרום 6 אָוונט זיך אַריינבע־קומען אַ גנב וועלכער האָט געוואָלט אַרומבאַלע־באַטעווען צווישען די געריכטס־אַקטען. דאָס האָט בען זיך געפינען אין דער קאַנצעלאַריע.

דער וואַזשני יאַן היבנער האָט דערמאַל דערהערט אַ פּערדעכטיגע גערויש, וואָס האָט איהם שטאַרק פּעראינטריגירט און ער האָט געוואָלט זעהן „פון וואַנען די פיס וואַקסען". ד. ה. פאַר וואָס רוישט עפּעס אין געריכטס־לאָקאַל. ער איז געגאַנגען און צו זיין פּערוואונדערונג בעמערקט, ווי אַנ׳אונגע־בעטענער גאַסט בעהאַלט זיך אונטער אַ פּאַרטיער. ווען דער וואַזשני האָט דעם פּערשוין שוין גע־האַלטען ביים קאַרק, האָט יענער זיך פּערענטפערט, אַז ער האָט געוואָלט בלויז... איבערקוקען די אַק־טען פון זיין פּראָצעס.

ווען דער וואַזשני האָט אָנגעהויבען אַראָפּ־פיהרען דעם גנב פון די געריכטס־שטיגען, האָט יענער פּלוצלונג דערלאַנגט דעם וואַזשני אַ זעץ אין קאָפּ אַריין, פון וואָס היבנער האָט פּערלוירען דאָס בעוואוסטזיין. דעם אומשטאַנד האָט אויסגענוצט דער גנב, וועלכער איז נעלם געוואָרען, מיטנעה־מענדיג איינינגע מינדערוואַרטיגע געגענשטאַנדען.

ערשט שפּעטער האָט מען געפונען דעם וואַזשני אַ בעוואוסטלאָזען. מען האָט אַרויסגע־רופען אַ דאָקטאָר, וועלכער האָט געגעבען רעטונג דעם פּערוואונדעטען. פּאָליציי האָט אונטערגענומען אַנ׳אויספאָרשונג און פעסטגעשטעלט, אַז דער גנב איז נחמן פרידמאַן, אַ זדונסקא־וואָליער איינוואוי־נער (פּילסודסקי־גאַס 50). וועלכער האָט, אַנטלוי־פענדיג, איבערגעלאָזט זיין היטעל און די ברילען.

פרידמאַן איז אַרעסטירט, דער וואַזשני — אין שפּיטאַל.

ערמארדעט פוז נקמה זייז ליבע-קאנקורענט

(2) אין דאָרף אָשיע הינטער פּיעטרקאָוו איז נעכטען אויסגעפיהרט געוואָרען אַ מאָרד איבער׳ן פויער יוזעף קושעווינאַ. די סבות פון דעם בלוטי־גען אַקט זענען פאָלגענדע:

יאַן רובאַי האָט אַ לענגערע צייט געלעבט מיט אַנ׳איינוואוינערין פון דאָרף אָשיע, אַ געוויסע יאַנינאַ ווינטער, וועלכע האָט גע׳שמ׳ט אין דער גאַנצער אומגעגענד אלס אַנ׳אונגעוועהנליכע שענ־הייט. אין תחילת האָט פריילין ווינטער אויך אַרויסגעוויזען ליבשאַפט צו רובאַי׳ען, לסוף אָבער האָט זי אָנגעהויבען ליידען פון אייפערזוכט צוליב דעם, וואָס רובאַי האָט אָנגעהויבען „פיהרען ווועלטען" מיט אַנדערע פרויען. זי האָט דערפאַר אָנגעהויבען זיך אָפּשאַהרען פון איהר געליבטען.

אינצווישען האָט זיך צו דער דאָרפישער שענהייט צוגעשאַרט אַ געוויסע קושעווינאַ, ביידע האָבען מיט דער צייט אָנגעהויבען פיהרען אַ ליבע. רובאַי׳ען האָט דאָס אָבער געקאָסט געזונד און ער האָט אָנגעהויבען בדרענען מיט נקמה געגען קושע־וויגאַ׳ן, וועלכען ער האָט ענדליך געדראָהט, אַז ער וועט איהם ערמאָרדען. קושעווינאַ, אַ הויכער, שטאַרקער מאַנספּערשוין, האָט זיך אָבער אויסגע־לאַכט פון די דראָהונגען און האָט ווייטער געפיהרט זיין ראָמאַן. די שענהייט האָט אָבער יאָ זיך געשראָקען פאַר רובאַי׳ס נקמה און זי האָט זיך אָנגעהויבען טרעפען מיט איהר געליבטען בסוד־סודות, אין אַ ווינקעל.

נעכטען האָט די פאַננאַ יאַנינאַ זיך געדאַרפט טרעפען מיט איהר קאַוואַלער אין אַ דערבייאיגען וועלדעל. מען ווייסט נישט ווי אַזוי, פון דער ערד איז אויסגעוואַקסען רובאַי, וועלכער האָט אומגע־ריכט געשאָסען אין קושעווינאַ׳ן, וועלכער איז מאָמענטאַל געפאַלען אויף דער ערד מיט אַנ׳אימה־דיגען געשריי.

די פאָליציי האָט אַרעסטירט דעם מערדער רובאַי.

קלאַנג-קינא-טעאַטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26
היינט און פאָלגענדע טעג!
גרויסער דאָפּעלטער פּרעכטיגער פּראָגראַם!
— I. —
די געררודפ׳טע דורכ׳ן גורל
טראַגעדיע פון אַ טענצערקע.
אין די הויפּט-ראָלען:
Charles Biekford, Helena Twelvetvers
— II. —
„זאל לעבען די פרייהייט"
אין די הויפּטראָלען:
Rajmund Cordy, Rolla France

נאנטע טראנספארטען פוז עמיגראנטען קייז אמעריקא

(2) דער נאָנסטער טראַנספּאָרט פון עמיגראַנ־טען קיין אַמעריקאַ וועט אָפּגעהען פון וואַרשאַ דעם 5 פעברואַר ד.י. אַ ווייטערדיגער טראַנספּאָרט דעם 8 פעברואַר, דאַן דעם 24 פעברואַר, דערנאָך דעם 1 מערץ.

לאדזער דעלעגאטען וועלען רעפערירען

וועגען שטייער-ענינים אויפן צוזאמענפאהר פון די „קאמערן"

(2) היינט פאָהרען אַרויס קיין זאַקאָפּאַנע אויפ׳ן צוזאַמענפאָהר פון די האַנדעלס־קאַמערן, דער פּרעזעס פון לאָדזשער האַנדעלס־קאַמער קאָנסול גייער און דער דירעקטאָר בייער. וועגען שטייער־אַנגע־לעגענהייטען וועלען אויפן צוזאַמענפאָהר רעפערירען פּרעזעס גייער און דיר. בייער.

„סאוויעט-רוסלאנד און פוילען"

גראפישע אויסשטעלונג אין י.פ.ס.

פּערגאַנגענעם זונטאָג האָט דער לאָדזשער וואָ־יעוואָדע האַוקע באַוואַק, געעפענט די גראַפישע אויסשטעלונג אין לאָקאַל פון י.פ.ס. (אין שיענקעוויטש פּאַרק). די אויסשטעלונג, וועלכע טראָגט דעם נאָמען: „סאָוויעט רוסלאַנד און פוילען" ענט־האַלט 280 עקספּאָנאַטען, וועלכע שטעהען אויף דער העכסטער גראַפישער הויך. אַ חוץ די סאָוויעט־טישע אַרטיסטען זענען אין דער אויסשטעלונג בעטייליגט 80 פוילישע בעסטע גראַפיקער מיט פּראָפ. וולאַדיסלאַוו סקאָטשילאַס אין דער שפּיץ.

די אויסשטעלונג איז אָפען טעגליך פון 11 ביז 8 אָוונט.

געשטארבען די רביצין חנה פינקלער

אין לאָדז איז געשטאָרבען די רביצין חנה פינקלער פון פּאָמאָרסקאַ 51. אין דער לויה האָט זיך בעטייליגט אַ גרויסער עולם רבנים און רביים. דעם הספד האָט געהאַלטען דער יונגסטער זוהן, דער שעדלעצער רבי, רב יצחק פינקלער. די מטה איז געטראָגען געוואָרען פון טרויער־הויז ביז אויפ׳ן בית־עלמין.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: מ. קאַצ־פּערקיעוויטש (זגערזשער 54), י. סיטקיעוויטש (קאָ־פּערניקאַ 26), י. זונדעלעוויטש (פּיעטריקאָווער 25), ס. באַיאַרסקי און ה. שאָט (פּשעיאַזד 19), מ. לי־פּיעץ (פּיעטריקאָווער 193), ריכטער און לאַבאָדאַ (ליסטאָפּאַד 11 86).

גנבות

(2) נעכטען זענען אויסגעפיהרט געוואָרען גרויסע גנבות אין מיטען טאָג.

אויף נאַרוטאָוויטש 39 האָבען גנבים אין מיטען טאָג בעגנבעט די וואוינונג פון מירע שטיין און דאָרט צוגעגנבעט פּערשידענע חפצים אויף אַ סומע פון 10.000 זלאָטעס.

• • •

אויך אין דער וואוינונג פון ישראל לאַנדע אויף גדאַנסקאַ 79 האָבען גנבים צוגעגנבעט מל־בושים און ציהרונג אויף אַ סומע פון 15 טויזענד זלאָטעס.

• • •

(2) דעלאַ בעקבוים (אַלעע קאָשטשושקי 13) האָט געמאָלדען דער פּאָליציי אַז מען האָט איהר צו־געגנבעט אַ שפּאַר־ביכעל פון פ.ק.אָ. און אַ קאָנטאָ־ביכעל פון דער קינסקער קרעדיט־באַנק. די ביכ־לעך שטעלען מיט זיך פאָר אַ ווערט פון 1650 זל.

• • •

פון פעליקס קאַלטינסקיס וואוינונג אויף נאַור־ראָט 34 זענען אַרויסגעגנבעט געוואָרען 4 פּאַל־טענס אין דער ווערט פון 800 זל.

אנ׳אונטערגעווארפען קינד אויפ׳ן טראטואר

(2) אויפ׳ן טראָטואַר פון דער טילנאַ־גאַס נעבען הויז נומער 7 האָבען דורכגעהער נעכטען גע־פונען אַנ׳אונטערגעוואָרפען קינד, אַ יינגעלע פון לערך 7 חדשים.

די „גוטע" מוטער ווערט געזוכט פון דער פּאָליציי.

Dr. med.
Z.Rakowski
ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעהמט אויך אַן אין לעטשניצע זגערזשער 17
פון 11-1 און פון 2-3 נאַכמ.

טאג-באטיצען

דער נייער קהלה-בודזשעט

דער נייער קהלה־בודזשעט אויפן יאָהר 1934 געפינט זיך אויפן ווערשטאַט פון דער קהלה־פערוואַלטונג. אַ טייל פון בודזשעט איז שוין אָנ־גענומען געוואָרען דורך דער פערוואַלטונג און דער קהלה־ראַט וועט בקרוב נעהמען אַ וואָרט אין דער פראַגע. מ׳דאַרף אָבער נישט ערוואַרטען, אַז דער ראַט וועט פיל ענדערען פון דעם, וואָס וועט פאָרגעלעגט ווערען דורך דער קהלה־פערוואַלטונג.

ביי דער דאָזיגער געלעגענהייט וואָלט מען זיך געדאַרפט אָפּשטעלען דערויף, וועלכע זענען די אויפגאַבען פון דער קהלה און אויף וואָס דאַרפען געשטיצט ווערען איהרע בודזשעטען. לויט דעם געזעץ איז די קהלה אַ רעליגיעזע. דאָס ווערט דורך אַ טייל פון די קהלה־אָנפיהרער אויסגעטייטשט אויף דעם אופן, אַז די קהלה דאַרף איינציג און אַליין זאָרגען פאַר די רעליגיעזע בעדערפעניששען פון דער יודישער בעפעלקערונג. אַלזאָ! בית־עולם, רבנים, שחיטה, כשרות, מקוואות, עירוב א. אַ. וו. אַלעס איבעריגע איז נאָר אַ נעבען־זאַך און איז אָנגעלאַנגט נאָר פון די גוטע און רחמנות׳דיגע הערצער פון די דאָזיגע.

דערביי האָבען די, וואָס האַלטען פון דער דערמאָהנטער קאָנצעפּציע אַ פערטיגען תירוץ אויך. דאָס געזעץ וועגען זעלבסטפערוואַלטונגען זאָגט, אַז די שטאָטישע זעלבסטפערוואַלטונג האָט דעם חוב צו בעזאָרגען אַלע אָרימע, יתומים, קראַנקע און אומגליקליכע. דאַרף דעריבער די זעלבסט־פערוואַלטונג אויספיהרען דאָס געזעץ אויך בנוגע די יודישע בירגער און פאַר דער רעליגיעזער קהלה בלייבען איהרע קאָמפּעטענצען בנוגע דעם בעפרידיגען פון די רעליגיעזע בעדערפענישען.

ווען מען קוקט זיך צו צו דער אַרבייט פון דער לאָדזשער קהלה־פערוואַלטונג ביים בודזשעט, בעקומט מען דעם איינדרוק, אַז די מעהרהייט זענען די אָנהענגער פון דער דערמאָנטער קאָנ־צעפּציע. ס׳זענען שוין אַוועק צוויי בודזשעטען, ווי ס׳האַלטען אין איין וואַקסען די אויסגאַבען אויף רעליגיעזע צוועקען און ס׳ווערען איינגע־שרומפּען די אויסגאַבען אויף סאָציאַלער הילף פאַר דער פעראָרימטער יודישער בעפעלקערונג.

אויב אפילו די סומע אויף סאָציאַלער הילף ווערט נישט פערקלענערט איז עס אָבער פאַקטיש ביי דער גרויסער פעראָרימונג פון די יודישע מאַסען, בגליך צו דעם, ווי די הילף וואָלט ווירקליך פער־קלענערט געוואָרען. איז דען איצט בכלל מעגליך, אַז אַ יודישער יתום זאָל אַריינגענומען ווערען אין אַ יתומים־הויז אויפ׳ן חשבון פון דער קהלה, קען דען איצט די קהלה פערגרעסערען איהר הילף פאַר עקסמיטירטע, פאַר קראַנקע, פאַר כתם פער־אָרימטע, אויף דרינגענדע הילף, אויף די קוילען־אַקציע אָדער אַ פסח־אַקציע.

עס דערלאָזט נישט דער בודזשעט, די צאָהל אומגליקליכע איז דאָך ביי דער איצטיגער שווערער קריזיס־צייט פערדאָפּעלט אָדער פערדרייפאַכט גע־וואָרען און די סומע פון בודזשעט אין דער אָפּ־טיילונג פון סאָציאַלער הילף איז נישט פערגרע־סערט געוואָרען, דאַגעגען ווערען כסדר פערגרע־סערט די סומען אויף רעליגיעזע אויסגאַבען.

מ׳דאַרף געדענקען, אַז ביי אונזערע גע־רעכטע טענות, אַז די שטאָטישע זעלבסטפערוואַל־טונג זאָל אויספיהרען די בעשטימונגען פון געזעץ בנוגע דער יודישער בעפעלקערונג, איז עס אָבער פאַקטיש נישט אַזוי. מיר מערטרעטען די שטאָטישע במינגע אין היגזיכט פון יתומים־הייזער, משוגעים־הויז, אויסהאַלטען פון קראַנקע און אַזוי ווייטער. פונדעסטוועגען הערט מען אונז ווי די קאַץ, ווייל מיר מוזען דאָך האָבען אונזערע אייגענע יודישע יתומים־הייזער, אייגענע יודישע מושב־זקנים און אפילו אייגענע יודישע שפּיטאָלען. די לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג איז אַזעלכע, אַז זיי קענען אויסגעמיטען ווערען כסדר ביים געבען הילף דורך די זעלבסטפערוואַלטונגען. פּסח־אַקציעס מוזען מיר מאַכען אייגענע, דער בעגריף פרנסהלאָזע איז ערגיץ אַנדערש כמעט נישט פערהאַן. דעריבער איז דער חוב פון דער יודישער קהלה לכל־הפחות צו טראַקטירען די סאָציאַלע הילף צוגלייך מיט די אויסגאַבען אויף רעליגיעזע צוועקען.

מיר דערמאָהנען דאָס אונזערע דאָזיגעס, בעת זיי זענען בעשעפטיגט מיט די אַרבייטען ביים בודזשעט פון יאָהר 1934.

ד.

אויך אין פריוואטע געוועלבער זאל מען קענען רעאליזירען די באנעם פון קאמיטעט פאר די ארימסטע

(2) דער פעראיין פון די סוחרים־קאָלאָניאַליסטען האָט זיך געווענדעט צום קאָמיטעט צו העלפען די אָרימסטע מיט דער ביטע, אז די לעבענס־מיטעל־באָנעס, וואָס דער קאָמיטעט גיט אַרויס די אָרימסטע, זאָלען רעאַליזירט ווערען נישט בלויז אין די קאָאָפּעראַטיוועס, נאָר אויך אין די פּריוואַט־געוועלבער.

דער פאַרבאַנד צו העלפען די אָרימסטע וועט איז די נאָהענטסטע טעג געבען אַן ענטפער אויף דער דאָזיגער ביטע.

אויף שילדען מוז מען אנגעבען די נעמען און אדרעסען פון די געשעפט־בעזיצער

(2) די לאָדזשער פינאַנץ־קאַמער האָט בעטטען פונאַנדערגעשיקט צו די פינאַנץ־אַמטען אַ פעראָרדנונג, וועלכע מאַכט אויפמערקזאַם, אז מען זאָל לעגען אַכט דערויף, צי אויף די שילדען פון די אונטערנעהמונגען און געשעפטען זענען אָנגעגעבען די נעמען און וואוינונגס־אַדרעסען פון די אייגנטימער. פאַר עובר זיין אויף דער דאָזיגער פאַרשריפט, דראָהט פונקט אזא שטראָף ווי פאַר'ן נישט אַרויסהענגען אַ שילד.

3 יאהר טורמע פאר א גנבה ביי א יודישען אינדוסטריעלער

(2) דעם 28 אויגוסט איז בעגנבעט געוואָרען די וואוינונג פון פאַבריקאַנט משה דאָבראַניצקי, וועלכער איז דעמאָלט געווען אויף זומער־וואוינונג. דער גנב האָט דעמאָלט צוגעגנבעט פערשידענע חפצים אויף אַ סומע פון 2500 זלאָטעס. נאָך אַ לענגערער אויספאָרשונג איז דער פאָליציי געלונגען צו אַרעסטירען דעם גנב אַ געוויסען דאַמבראָווסקי פון כלאָדנאַ 6. נעכטען איז דאַמבראָווסקי געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק אין קרייז־געריכט און איז פערמשפט געוואָרען אויף 3 יאָהר טורמע.

5000 זל. צוגענומען והילד איננו

(2) אין דער וואוינונג פון יוזעף נאָסעק אין כאָיני (שלאָנסקאַ 12) האָבען זיך אַריינגעקריגען גנבים, וועלכע האָבען געמאַכט אַ „גראַטש" אויף 5000 זלאָטעס און זענען נעלם געוואָרען אָהן שפורען.

אַהינצו האָבען זיך די גנבים אַריינבעקומען מיט דער הילף פון נאָכגעמאַכטע שליסלען און צוגענומען 2000 זל. מזומן און מלבושים און וועש פאַר 3000 זלאָטעס.

א פערזאמלונג פון וועש־נייער

אין לאָקאַל פון האַנדווערקער־פעראיין צעגעלגאַס 4, אין דער אַנוועזענהייט פון איבער 50 פערזאָן, איז פאָרגעקומען די אָרגאַניזיר־פערזאַמלונג פון איבער־וועש און לעכער־נייער, אויף דער פערזאַמלונג איז אַרומגערעדט געוואָרען די אויסערגעוועהנליך שווערע לאַגע אין וועלכער דאָס פאַך געפינט זיך. עס איז אויך דערציילט געוואָרען אַז עס איז איינגעשטעלט אין דעם פאַך אַ סיסטעם ווי פון דעם מושווה־ווערען פאַר אַרבייט ביז'ן אויסצאָהלען, זענען פאַראַן 3 פרייזען. און דאָס אַלץ געשעהט אין פערלויף פון איניגע טעג. די פערזאַמלונג האָט איינשטימיג אויסגעדריקט אַנערקענונג די איניציאַטאָרען פון דער פערזאַמלונג באַלד אויפ'ן אָרט איז געוועהלט געוואָרען אַ פאַך־קאָמיסיע, וועלכע איז שוין צוגעטרעטען צו דער אַרבייט.

ארץ־ישראל־אקאדעמיע
מיטן אנטייל פון דיכטער נתן ביסטריצקי

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם פּראָקלאַמירטען קאַמפּיין לטובת „כפר אוסישקין" קומט צו פאָהרען אין אונזער שטאָט דער בעקאַנטער העברעאישער שריפטשטעלער און דיכטער ה' נתן ביסטריצקי פון ארץ־ישראל.

צוליב דעם אָרדענט אין דער היגער קרן־קימת אַ ארץ־ישראל אַקאַדעמיע. דעם קומענדיגען דינסטאַג. דער חשובער גאַסט וועט אַרויסטרעטען מיט אַ רעפעראַט אויפ'ן טעמע: „ירושלים של מעלה וירושלים של מטה".

אין מוזיקאַלישען טייל פון דער אַקאַדעמיע נעמט אַנטייל דער געמישטער כאָר פון „הזמיר" אונטער דער לייטונג פון פראָפ. יוסף זאַקס.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאָוויטשאַ 20 טעל. 213-84

דעם גרעסטען סוקצעס! רעקארד־ערפאלג!
האָבען די בעליבטע אָפּערעטען־אַרטיסטען
וויערא קאניעווסקא און פאול ברייטמאן
צוזאַמען מיטן גאַנצען אַנסאַמבל פון „פילהאַרמאָניע"
מארגען, פרייטאג, 9 אָווענד
2־טע פייערליכע פרעמיערע! צום 1־טען מאָל אין לאָדז!
פון דעם גרעסטען שלאַגער פון אַמעריקאַנער און אייראָפּעאישער ביהנעס מיט געזאַנג און טענץ
די אייביגע כלה
אין 3 אַקטען מיט אַ פּראָלאָג און עפּילאָג
מיט וו. קאַניעווסקאַ און פ. ברייטמאַן אין די הויפּטראָלען
אכטונג! שבת, דעם 3 פעברואַר ווערט נישט געשפּילט!
אין פראבעו! דער גרעסטער און בעריהמטעסטער ביהנען־רעפּערטואַר „דער אורטייל" פון ס. ליבין — פרטים קומען!
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער.

ציפערען, וועלכע רעדען פאר זיך!

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פערענדיגונג פון דער 4־טער קלאַס פון דער 28־טער מלוכה־לאָטעריע, האָבען מיר זיך געווענדעט צו אונזער גרעסטער און פּאָפּולערסטער קאָלעקטור י. וואָלאַנאָוו, לאָדז, פּעטריקאָווער 11 און 72 כדי צו בעקומען ידיעות וועגען דעם פערלויף פון דער אַזוי פאַנטאַזירענדער לאָטעריע. און אָט פאַקטיש האָט די לאָטעריע געהאַט אַ זעהר גרויסען ערפאָלג און וואָלאַנאָוו קאָלעקטור האָט געשלאָגען דעם רעקאָרד מיט דעם פערקויף פון דער גרעסטער צאָהל לאָסען און אויסצאָהלונג פון געווינסען, צווישען וועלכע עס האָבען דעם איבערגאָן די סומען ווי 150 טויזענד זל. צו 20 טויזענד זל. צו 10 טויזענד זל. צו 5 טויזענד זל. און אַ סך קלענערע געווינסען אויף דער אַלגעמיינער סומע איבער 2 מיליאָן, אין איין טאָג, ד.ה. אין לעצטען טאָג פון דער ציהונג זענען בלויז צוגאָב געווינסען און די אַזוי־גערופענע טרייסט־געווינסען געפאַלען אין דער קאָלעקטור פון „וואָלאַנאָוו" אויף דער סומע פון 122 טויזענד זל.

ווי מ'האָט אונז גלייכצייטיג אינפאָרמירט איז די פּעראינטערעסירונג צו דער 1־טער קלאַס פון דער נעכסטער 29 לאָטעריע זעהר גרויס.

דער ביאלאבזעגער רבי שליט"א
וועלכער וואוינט איצט אין וואַרשאַ, וויילט איצט אין לאָדז, אצל ה' בנימין גוטמאַן, אַלטע קאָשטשושקי 41/32
3935

נאמענסטאג פון פרעז. מאשטשיצקי

היינט, דעם 1־טען פעברואַר ווערט געפייערט דער נאָמענס־טאָג פון מלוכה־פרעזידענט איגנאַצי מאָשטשיצקי.

אין שטאָט וועלען פאָרקומען אַקאַדעמיעס, און די שולען וועלען די לעהרער רעדען וועגען דער פערזאָן פון פרעזידענט.

• • •

היינט צעהן פריה קומט פאָר אין דער ווילקאָ־שוהל (זאַכאָדניע 56) אַ פייערליכער גאָטעס־דינסט צוליבן געבורטס־טאָג פון פרעזידענט מאָשטשיצקי.

חזן ליס מיטן כאָר אונטער די לייטונג פון דיריגענט סאָקאָלאָווסקי וועלען זינגען קאַפּיטלען תהילים און הרב ר' שמחה טרייסטמאַן וועט האַלטען אַ רעדע מעניבא דיומא.

א שטרייק פון מענער־מאגאזין ארבייטער

מאָנטאָג איז אין לאָקאַל פון אַלגעמיינעם באַקלייד־פעראיין בושעזשינער 5 פאָרגעקומען אַן אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון מענער־מאַגאַזין אַרבייטער וועלכע האָט בעשלאָסען אַרויסשטעלען אַ רייע פאָדערונגען די מייסטערס 1) לוין־הוספה אין דער הויך פון 20 ביז 40 פּראָצ. 2) פאַר אָנפאַנגער דעם 1־טען סעזאָן 5 גילדען אַ וואָך. 3) אָפּשאַפען ציל־אַרבייט און נאָרמירען דעם אַרבייטס־טאָג. 4) דעם אָפּצאָהל פאַר סאָציאַלע פערזיכערונג זאָל צאָהלען דער אַרבייטס־געבער. 5) אויסצאָהלען יעדע וואָך. 6) צונעהמען און אָפּזאָגען אַרבייטער באַר דורכן פעראיין. די פאָדערונגען זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען צום שניידער־מייסטער פעראיין און געגעבען געוואָרען צייט אונטערצושרייבען ביז מיטוואָך דעם 31־טען יאַנואַר. אַזוי ווי די מייסטערס זענען נישט נאָכגעקומען די פאָדערונגען פון די אַרבייטער, איז נעכטען אויסגעבראָכען אַ שטרייק פון אַלע מענער־מאַגאַזין אַרבייטער אין לאָדז.

מיט'ן שטרייק פיהרט אָן דער אַלגעמיינער באַקלייד־פעראיין, בושעזשינער 5.

טראגישער זעלבסטמארד
פון א יודישען פאבריקאנט אויף ארטשטאט

(ענדע פון דער 1. זייט)

אָבער, אז ער איז געווען אָהן געלט, האָט די פאַמיליע זיך משער געווען, אז אין גאַס אַריין איז פייוועל זיכער נישט געגאַנגען.

אז דאָס קלאַפּען אין דער טיר אַריין האָט נישט געהאָלפען, האָט שאול פיין גערופען דעם סטרוזש און געהייסען אויפהאַקען די טיר. דאָ איז געווען אַ מורא'דיג בילד:

פייוועל פיין איז געלעגען אויף דער ערד ביים שרייב־טיש, פון זיין רעכטער און לינקער שלייף זענען גערונען ריטשקעלעך בלוט. אין דער רעכטער האַנד האָט ער געהאַלטען פערקראַמפט אַ רעוואָלווער.

דאָס בילד פון יאוש און צוזאַמענגעבראָכענקייט איז זיך לייכט פאָרצושטעלען. די יללה פון אַלטען פאָטער און די אַרומיגע משפחה־מיטגלידער פון די פיין'ס, איז געווען אונבעשרייבליך. ס'איז אַלאַרמירט געוואָרען די פּאָגאָטאָוויע. דער דאָקטאָר האָט פעסטגעשטעלט, אז פייוועל פיין איז טויט. די רעוואָלווער־קויל איז פון דער רעכטער שלייף אַדורך דורך דער לינקער, דורכגעשאָסען די געהירען און מאָמענטאַל פעראורזאַכט דעם טויט. פּאָליציי היט דעם טויטען קערפּער פון זעלבסטמערדער, וועלכער וועט אָפּגעפיהרט ווערען אין פּראָזעקטאָריום נאָך דער פעראָרדנונג פון פּראָקוראָר.

די סיבה פון טראַגישען זעלבסטמאָרד וועל דערגעהן די פּאָליציי.

אויף די חורבות פון יודישען עקאנאמישען לעבען
אויף דער פוילישער פראווינץ

נייע־שטעטעל ביי דער פיליצע

אין אַ טיפּיש יודישער ישוב אויף דער פוילישער פּראָווינץ. פאַרהאַן דאָרט אַנ'ערך אַ 3 הונדערט יודישע משפחות. דאָס איז איינע פון די עלטסטע יודישע קהלות אין דער מדינה. פון דער אַמאָליגער אַלטקייט איז אָבער מעהר נישט געבליבען, ווי אַ צוזעקערט פעלד נאָך אַ פערצייטישען בית החיים און אַנ'איינפאַרטיג־געבויטע האָלצענע שוהל, וועלכע איז ממש ווי דורך אַ נס ניצל געוואָרען פון די צענדליגער שרפות, וואָס האָבען דעם קבוץ געטראָפען אין משך פון די הונדערטער יאָהרען פון איהר קיום.

נייע־שטעטעל איז אויך אַלעמאָל געווען אַ פּרנסה־שטעטעל, געציילט פיל נגידים, דער האַנדעל האָט געבליהט, די מלאכה איז געווען פערצווייגט און האָט בכבודיג געשפּייזט אַ גרויסען טייל פון דער בעפעלקערונג. דער עקאָנאָמישער לעבהאַפטיגקייט האָט מיטגעהאָלפען די גינסטיגע געאָגראַפישע לאַגע פון שטעטעל. קודם כל ליגט דאָס שטעטעל אין אַ קנופּ־פּונקט פון גרויסע שלאַכן וואַרשע־קראָקאָ, ראַדאָם־קעלץ־זאַגלעמביע מיט דער פיליצע זענען אויך צושיקט געוואָרען טראַנספּאָרטען מיט געהילץ, תבואות און אַנדערע סחורות אין אַלע עקען לאַנד און אויסלאַנד. אַרום די דאָזיגע מסחרים האָט זיך אויך געוואָרימט די יודישע בעפעלקערונג פון די שכנות'דיגע שטעטלעך.

פון יענע גאָלדענע צייטען איז אָבער שוין לאַנג קיין זכר נישט געבליבען, דער אַזוי גערופענער וועלט און לאַנד־האַנדעל איז פולשטענדיג טויט. אפילו אויך דער לאָקאַלער איז פּאַראַליזירט און די האַנדווערק שטאַרבט איינציגווייז אָפּ.

די סיבות פון דאָזיגען עקאָנאָמישען אונטערגאַנג, אויף וויפיל ס'האַנדעלט זיך וועגען נייע־שטעטעל און די שכנות'דיגע קבוצים דאַרף מען זוכען נישט בלויז אין אַלגעמיינעם וועלט אָדער לאַנד־קריזיס, נאָר אין אַ נאָך גרויסער מאָס אין די ספּעציפישע אָרטיגע פערהעלטנישען.

שוין צענדליגער יאָהרען געפינען זיך דאָ גרויסע קלאָשטאָרן מיט הונדערטער מאָנאַכען און מאָנאַשקעס פון פערשידענע אָרדנס. געצעטענס האָבען די דערמאָנטע מאָנאַכען אָנגעהויבען צו פיהרען אַנ'אינטענסיווע ווירטשאַפטליכע טעטיגקייט. זיי האָבען געעפענט ריזיגע האַנדעלס־אונטערנעהמונגען, אמת'ע וואַרען־הייזער, וואו מ'בעקומט געקויפט פון אַ שפּילקע ביז אַנ'אויטאָ, אויפגעבויט קאָלאָסאַלע פאַבריקען און בעקערייען, פערלייגט אַ נעץ ווערקשטאַטען פון די פערשידענסטע אינדוסטריע־צווייגען און מלאכות.

אַלע געשאַפענע אַנשטאַלטען זענען פערזעהען מיט די מאָדערנסטע איינריכטונגען.

די אומבעגרענצטע קאַפּיטאַלען, דער מאָסען אומזאָנסט און די טעכנישע פערפאָלקאָמענהייט גיט די טערציאַנער — אַזוי רופט מען די שטעטעלדיגע יודען די מאָנאַכען — אַ בעדייטענדען איבערגעוויכט אין זייער קאָנקורענץ מיט'ן יודישען מסחר און מלאכה. אַ שפּאַר ביסעל שפּילען אויך די טערציאַנער אויף די רעליגיעזע און נאַציאָנאַלע סענטימענטען פון די קריסטליכע קונים.

איז טאַקע נישט קיין וואונדער, וואָס פון אַלע דערפער לויפט מען נאָר אין זייערע געשעפטען און ווערקשטעלען, וועלכע האַלטען זיך טאַקע דעריבער אין איין מעהרען און פערשטאַרקען, בעת די יודישע קרעמער און בעלי־מלאכות גייען ממש אויס ווי אַ ליכט.

זאַוויכאַסט

אין אַנ'ענליכער לאַגע געפינט זיך אויך די יודישע בעפעלקערונג פון שטעטעל זאַוויכאַסט, ראַדאָמער געגענד.

געשטאַנען און געפּוסטעוועט איז דאָ ווער ווייסט שוין זייט ווי לאַנג אַ שלאָס. זענען זיך מיט אַ צייט צוריק צוזאַמענגעפאָהרען די פּריצים פון דער גאַנצער אומגעגנד און האָבען בעשלאָסען איבערצובויען פון די גרויסע שטעט אויפגעצויגענע אין די דאָרטיגע פּושיטואָלקעס אונטערגעוואָרפענע קינדער און פאַר זיי איינצואָרדנען אין דעם דערמאָנטען שלאָס מאָדערנע ווערקשטאַטען, וואו זיי זאָלען זיך אויסלערנען פערשידענע מלאכות.

געזאָגט און געטאָן, אין משך פון אַ גאַנץ קורצער צייט זענען איינגעאָרדענט געוואָרען גרויסע שלאָסערייען, טישלערייען, שניידערייען, שיסטערייען, בלעכערייען און היטעל־מאַכערייען מיט די בעסטע אַרבייטס־מכשירים. ס'זענען אַראָפּגעבראַכט געוואָרען די טיכטיגסטע אינסטרוקטאָרען. ס'איז געשאַפען געוואָרען אַ קוראַטאָריום פון פּריצים גלחים און רייכע ליקעס, וועלכע האָבען מנדר געווען לטובת דער אינסטיטוציע ריזיגע זאַפּאַסען ברען־האָלץ, קאַרטאָפעל, מעהל, קאַשע און אַנדערע שפּייז־אַרטיקלען און אַרבייטס־מאַטעריאַלען.

הונדערטער שקצים זענען שוין אויסגעשולט געוואָרען אין די דערמאָנטע ווערקשטעטען, אַ טייל האָבען זיך שוין געעפענט מיט דער אונטערשטיצונג פון קוראַטאָריום אין זאַוויכאָסט און אין דער אומגעגנט איינענע אונטערנעמונגען. דער רוב איז אָבער ווייטער בעשעפטיגט אין די שלאָס־ווערקשטעטען, וועלכע פערפלייצען מיט זייערע אויסאַרבייטונגען דעם אָרטיגען און אַלע אַרומיגע מערק.

כמעט אַלע יודישע בעל־מלאכות זענען דורך די דערמאָנטע שלאָס־ווערקשטעטען אַרויסגעשטויסען געוואָרען פון זייערע אַלט איינגעפונדעוועטע פּאָזיציעס, געצוואונגען געוואָרען צו ליקווידירען זייערע ווערקשטאַטען און צו ענטלויפען אין די גרעסערע שטעט און צו זוכען זיך דאָרט אַ שטיקעל חיונה פאַר זיך און פאַר זייערע פרויען און קינדער.

א—ס

אין היטלעריסטישן דייטשלאנד

דער שונא-ישראל לארד ראטערמער איז גאר... א יוד

ב ע ר ל י ן (יט"א) די „דויטשע וואכענשוי", אפיציעלער ארגאן פון דער נאציאנאל-סאציאליסטישער פארטיי, פערעפענטליכט אנ'אונגעוועהנליך שארפען ארטיקעל געגען לארד ראטערמער, דעם בעקאנטען ענגלישען יודען-פיינדליכען צייטונגס-מאגנאט, דערפאר, וואס ער האט זיך לעצטענס ערלויבט צו פאר סער אסוואלד מאסלי'ס פאשיסטען-בעוועגונג, איינזעהענדיג דערין א שריט, וואס איז געווענדעט געגען דער ענטוויקלונג פון דער נאציאנאל-סאציאליסטישער בעוועגונג אין ענגלאנד. די „וואכענשוי" שטעלט פאר לארד ראטערמער'ן אלס א יוד, געבענדיג אנצוהערען, אז „פיעל האלטען איהם פאר א יוד".

לארד ראטערמער, שרייבט די „וואכענשוי", איז ווידער ארויס מיט א שרייעדיגען ארטיקעל, וועלכען מיר מוזען בעטראכטען אלס טאקטישען שריט געגען אונז. ישראל שיינט צו דענקען, אז מיר קען צומבעסטען געלאשען ווערען מיט פייער. עס איז בעמערקענסווערט, ווי לייכט עס לאזען זיך קירעווען די, וועלכע זענען נאך געכטען געווען אפאסטאלען פון דער אנטי דייטשער פראפאגאנדא. די דאזיגע ראסע האט נישט קיין עהרליכע אידעאלען און נישט קיין בעסטען געזיכטס-פונקט און קוקט אויף אלץ און אלעמען בלויז פון שטאנדפונקט פון דער איינענער פראקטישער טובה.

דעפיניטיווע ענטשיידונג פון דייטשן רייכס-געריכט

וועגן בעזייטיגען פון יודישע אנגעשטעלטע אין פריוואטע אונטערנעמונגען

ב ע ר ל י ן (יט"א) כדי צו מאכען איינמאל פאר אלעמאל א סוף צו די סתירות'דיגע אורטיילען פון די פערשידענע ארבייטס-געריכטען וועגען דער פראגע פון בעזייטיגען יודישע אנגעשטעלטע פון פריוואטע אונטערנעמונגען, האט דאס רייכס-געריכט די טעג ארויסגעגעבען א דעפיניטיווע ענטשיידונג, וואס איז מיטגעטיילט געווארען אלע געריכטס-אינסטאנצען און וואס פערבאט צו בעזייטיגען אהן קונדיגונג נישט-ארישע אנגעשטעלטע פון פריוואטע אונטערנעמונגען. דאס רייכס-געריכט שטיצט זיך אין דער ענטשיידונג אויף די אינסטרוקציעס פון די מיניסטעריום'ס פון איננערן, ווירטשאפט און ארבייט. אין דער ענטשיידונג ווערט צוו. אנד. געזאגט:

די פארשריפטען פון אונזער נאציאנאלען שטאט זעהען נישט פאר, אז א בעאמטער אדער אנגעשטעלטער פון יודישער אדער נישט-ארישער אפשטאמונג זאל קענען בעזייטיגט ווערען אהן קינדיגונג בלויז אין אויסנעהמליכע פאלען קען דער רויף דאס געריכט ערלויבען. די רייכס-רעגירונג האט אויסדריקליך פעראורדענט, אז יודען קענען נישט בעזייטיגט ווערען פון קיין שום אונטערנעמונגען, וואס האבען נישט קיין מלוכה'שען, מוניציפאלען אדער בכלל עפענטליכען כאראקטער. די דאזיגע רעגולאציעס בעציהען זיך אויך אויף אדוואקאטען, דאקטוירים, דענטיסטען, צאהן-טעכניקער, ריכטער, שטייער-בעראטער און אנדערע, וואס וויערע בערופען שפילען א בעזונדערע ראל אין עפענטליכען לעבען. זיי בעציהען זיך אבער נישט אויף די ארבייטס-נעמער אין פריוואטע אונטערנעמונגען.

ביז'ן יאהר 1800, ווערט בעטראכט אלס יודען-שטאמיגער

ב ע ר ל י ן (יט"א) אכים גערקע, דער שעף פון ראסען-דעפארטאמענט ביים רייכס-איננערן-מיניסטעריום, פערעפענטליכט אין „פעלקישען בעאבאכטער", א בעריכט, אין וועלכען ער שטעלט פעסט, אז די קארטאטעקען פון ראסען-דעפארטאמענט ענטהאלטען נעמען און פאמיליען-בוימער פון אנ'ערך דריי מיליאן דייטשע יודען פון יודען-שטאמיגע.

מיט דער הילף פון די דאזיגע אינדעקס-קארטאטעקען ווערט געהאלטען אנ'אויג אויף יעדען יוד און יודען-שטאמלינג אין דייטשלאנד, זאגט אכים גערקע.

א בעזונדערע קארטאטעק מיט 13 טויזענד פאזיציעס ענטהאלט די דייטש-קליגענדע פאמיליען-נעמען פון דייטשע יודען.

די רעגירונג וועט בעטראכטען אלס נישט-ארישע די אלע, וואס וועלען נישט זיין ביכולת צו בעווייזען זייער ארישען שלשלת-היוחסין צוריק ביז'ן 1-טען יאנואר 1800.

דער אומשטאנד, וואס עס איז בעשטימט געווארען דאס יאהר 1800, ביז וועלכען עס דארף בעוויזען ווערען די ארישע אפשטאמונג, ערקלערט זיך דערמיט, וואס פאר דעם יאהר 1800 זענען נישט פארגעקומען קיין געמישטע חתונות, מחמת יודען האבען ביז דאן געהאט אפגעהיט זייער פאמיליען-ריינהייט און חוץ דעם זענען זיי אין די גרעסערע שטעדט געווען אפגעזונדערט אין די גהעטא'ס.

גערינג — א בעל-מחבר

ב ע ר ל י ן (יט"א) אין האלבט פעברואר ה.י. וועט ערשיינען דאס ערשטע בוך פון פרעמיער הערמאן געהרינג א.ט. „דער אויפבוי פון א נאציע". דאס בוך זאל זיין דער עיקר געווידמעט דעם יודישען פראבלעם אין דייטשלאנד.

אין פראנקען-לאנד טאר זיך קיין יוד נישט בעווייזען אין גאס

ב ע ר ל י ן (יט"א) דער נירענבערגער „שטירמער", ארגאן פון יוליוס שטרייכער, ברענגט א בעריכט וועגען „נאציאנאלען אויפשוואונג" אין פראנקען-לאנד (צענטראל-דייטשלאנד), פון וועלכען עס שטעלט זיך ארויס א טראגיש בילד פון דער יודישער לאגע אין דער דאזיגער פראווינץ.

אין גאנץ פראנקען-לאנד, דערצעהלט דער „שטירמער", האט נישט קיין יוד אין די קלענערע שטעדטלעך די העזה צו ווייזען זיך אין גאס. גענוג, אז א יוד זאל ערשיינען אין גאס, ווערט ער תיכף ארומגערינגעלט דורך קינדער, וועלכע בעווארפען איהם מיט געשרייען: „אוועק פונדאנען", „דו ביסט א יוד". דער דורכשניטס-מענש אין פראנקרייך-לאנד, גרויסט זיך דער „שטירמער", איז שוין גענוג קלוג ארויסצולעזען פון אימליכען מענשען'ס פנים, פון וועלכער ראסע ער געהערט.

נאצי-פארטיי און האנדווערקער-קאמערן סאבאטירן

די רעגירונגס-פעראורדענונגען לטובת יודישע האנדווערקער

ב ע ר ל י ן (יט"א) פון פערשידענע פראווינץ שטעט ווערט מיטגעטיילט וועגן א שטארקער אפאזיציע, וואס ווערט ארויסגעאיבט מצד די לאקאלע נאצי-פיהרער געגען די בעמיהונגען פון יודישע קהלות צו לערנען ביי'ע אומנות'ן דער יודישער יוגענד, בעזונדערס אין האנדווערק. האנדלענדיג אין הסכם מיט די אינסטרוקציעס פון „ברוינעם הויז", לויט וועלכע מיטגלידער פון דער נאצי-פארטיי דארפען נישט פאלגען יודען-גינסטיגע פעראורדנונגען פון דער רעגירונג, האבען די נאציאנאל-סאציאליסטישע קאמיסארען אין פערשידענע גרעסערע און קלענערע פראווינץ-שטעט אויפגעהויבען א העפטיגע קאמפאניע געגען דער פעראורדנונג פון רייכס-ווירטשאפטס-מיניסטער ד"ר שמיט, לויט וועלכער מען טאר נישט מאכען קיין שום שטערונגען ביים אנגאזשירען יודען אלס האנדווערקער געזעלען אדער געהילפען אין ארישע אדער נישט-ארישע ווארשטאטען. דייטשע האנדווערקער ווערען דורך די לאקאלע נאצי-קאמיסארען אויפגעפאדערט אונטער בעדיינגונג צו בעשעפטיגען אויסשליסליך ארישער און נישט צוצולאזען קיין יודען צו דער ארבייט. און פיל פאלען ווענדעט מען זיך דאגאר צו יודישע האנדווערקער מיט דער זעלבער פאדערונג און מען צווינגט זיי אפצוזאגען זייערע יודישע געזעלען, אדער לערנ-יונגלעך. דא און דארט דראהט מען די האנדווערקער מיט צונעהמען זייער ליצענזען, אויב זיי וועלען נישט פאלגען דעם פארטיי-באפעל צו בעשעפטיגען יודען. לגבי יודישע האנדווערקער געהט מען נישט אזוי ווייט, מען דראהט זיי אבער צו ערקלערען געגען זיי א שטרענגען בויקאט, אויב זיי וועלען נישט אפזאגען זייערע יודישע געהילפען.

א בעזונדערע העפטיגע פראפאגאנדע נישט צו פאלגען די רעגירונגס-פעראורדענונג פיהרען די האנדווערקער-קאמערן, וועלכע זענען דאס רוב בעהערשט דורך נאציאנאל-סאציאליסטען און אין וועלכע די רעגירונגס-פארשטעהער האבען א נאנץ קנאפע השפעה.

גלייכצייטיג האט די רעגירונג אבער די טעג ליקווידירט א נייע יודישע געזעלשאפט א. ב. „לאנד און האנדווערק", וואס האט אלס אויפגאבע צו פערשפרייטען צווישען דער יודישער יוגענד אין דייטשלאנד לאנד-ארבייט און מלאכה. די ביי-געשאפענע ארגאניזאציע ווערט געשטיצט דורך אלע אהן אויסנאהם דייטש-יודישע צענטראלע ארגאניזאציעס, וועלכע זעהען נישט קיין אנדער צוקונפט פאר דער יודישער יוגענד. די נייע ארגאניזאציע וועט ענג צוזאמענארבייטען מיט דעם דייטשען „החלוץ". בעת אבער דער לעצטער גרייט צו די יודישע יוגענד, וואס שטרעבט צו בעזעצען זיך אין א"י, וועט „לאנד און האנדווערק" זיך פערנעהמען בלויז מיט דעם טייל פון דער יוגענד, וואס האט נישט קיין מעגליכקייט צו פערלאזען דייטשלאנד און מוז זיך דא גופא צופאסען צו די נייע לעבענס-בעדינגונגען. א שטויס צו דער גרינדונג פון „לאנד און האנדווערק" האט געגעבען די פעראורדענונג פון דער רייכס-רעגירונג וועגען נישט מאכען יודען קיין שום שטערונגען אין זייערע בעמיהונגען צו פערנעהמען זיך מיט מלאכה אין דייטשלאנד. דיזעלבע פעראורדנונג, וואס ווערט איצט אזוי שארף בעקעמפט דורך דער נאצי-פארטיי און די האנדווערקער-קאמערן. עס איז אבער קיין ספק נישט, אז די דאזיגע כאאטאטיש-פאליטיק וועט בעדייטענד בעשווערען, אויב נישט לחלוטין פעראומעגליכען די ארבייט פון „לאנד און האנדווערק".

דער אריער-פאראגראף

ה. איזראעל

24

שפאנענדער ראמאן פון דער איצטיגער ווילדער צייט

קיצור פון די ערשטע קאפיטלעך

שרה-די אלמנה-האט שטארק געווינס און קליינעם שטעטעל אין פוילען אוים מורא פאר דעם גורל פון איהר זוהן הענעך, וועלכער איז געווען אין דייטשען שטעטעל אולם, וואו די היטלעריסטען האבען געפייערט זייער נצח, קומענדיג צו דער מאכט.

דער רייכער פאבריקאנט היינריך זאקס איז דורך די נאצים ארעסטירט און שרעקליך צושלאגען געווארען. דאס האט געזעהען זיין געליבטע העלען, א טאכטער פון ליטען-נאנט האנס האמערשטיין.

זי האט געזעהען די שרעקליכע אויפ'ן גאס, ווי מ'פיהרט זאקס'ען א פערפלוטיגטען און צושלאגענעם. איהר פאטער, דער מלחמה-אינוואליד איז בעשטימט געווארען אלס פלאץ-קאמענדאנט אין שטעטעל, און זי איז בעלאפען אין „ברוינעם הויז", צו בעטען איהר פאטער, ער זאל ראטעווען היינריכ'ן.

העלענ'ס פאטער האט שטרענג פערבאטען זיין טאכטער, זי זאל איהם נישט שטערען אין דער ארבייט.

העלען איז געפאלען אויף א בענקעל. זי האט זיך אנגעטאן א האקענקרייץ אויפ'ן מאנטעל און איז ארוים אין גאס.

העלען איז אוועק אין „ברוינעם הויז", האט זי זיך רעקאמאנדירט, אז לעהרערין קראניבך, אז בעשטימטע געווארען אלס הויפט-אויפזעהער פון קאנצענטראציע-לאגער.

העלען האט זיך געטראפען בייט קראנקענקאן, ער זאל זי צונעהמען צו דער ארבייט אין לאגער, קראניך האט צוגעזאגט. אלס דירעקטאר פון היינריך זאקס'עס פאבריק איז בעשטימט געווארען אלפרעד בעהמע, היינריכ'ס א שונא.

בעהמע איז געווען א שונא פון זאקס'ן, ווייל בעהמע האט אמאל זאקס'ן צוגענומען פיל געלד. האט דער יודישער פאבריקאנט איהם פשוט געווידען די טיר. א חוץ דעם האט בעהמע שוין לאנג געהאט געווארפען אנ'אויג אויף פרייליין העלען האמערשטיין און איהר בעטאכט מיאוסע פארשלאגען וועלכע זי האט קאטעגאריש שטרענג אפגעווארפען. האט ער זיך געטראכט איצט וועט העלען מוזען איינגעהן אויף זיינע פארשלאגען, ווייל ער וועט זיין איהר שעף אין זאקס'עס פאבריק.

בעהמע איז אבער ערשטוינט געווארען, ווען ער האט צוזארגענט בעקומען א בריוו פון איהר, אז זי האט אונטערגענומען אנ'אנדער ארבייט.

העלען האט זיך ערווארבען די סימפאטיע פון אויפזעהער און קאנצענטראציע-לאגער לודוויק קראניבך און זי איז דארט געווארען א בעאמטע. איהר ציל איז געווען זיך פריינדליך צו מאכען און ארויסצוראטעווען היינריכ'ן. דארט האט זי אויך געטראפען איהר יוגענד-פריינד פריצי. א גוטער פריינד אויך פון זאקס'ן. זי האט געקענט פריצ'ן פון זיינע ליבערלעכע אבענטוירונגען. פריצי איז געווארען אייגער פון די שטארקסטע שונאים פון דער נאציאנאל-סאציאליסטישער בעוועגונג און פון זייערע ווילדע מעשים, האט ער זיך אריינגעקומען אין קאנצענטראציאנס-לאגער, כדי צו שטערען זייערע ווילדע פלענער און העלפען וועמען ער האט נאר קענען.

דער לייטענאנט בעהמע האט געצוואונגען העלען, דורך איהר פאטער דעם פלאץ-קאמענדאנט האנס האמערשטיין, אז זי זאל צוריק קומען צו דער ארבייט אין דער פאבריק. העלען איז צוריקגעקומען צו דער ארבייט, אבער פריהער האט זי זיך אפגערעדט מיט פריצי'ן, אז ער זאל זי אמגלויבטען ראטעווען היינריכ'ן.

די פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה און אולם האט בעהאט א זיצונג, אויף וועלכער מ'האט זיך בעראטען ווי אזוי צו רעאגירען אויף די פערפאלגונגען פון יודען אין דייטשלאנד, נאכ'ן איבערנעהמען די מאכט דורך די היטלעריסטען. דער רעכטסאנוואלט הערץ האט זיך גערימען דעם פאבריק, אז מען זיין לאיאלע בירגער און נישט צושארף ארויסטרעטען. אינמיטען דער זיצונג האט ער אבער בעקומען א טעלעפאנישע ידיעה, אז די שטורמיסטען האבען איהם אלס יוד פערוועהרט אריינצוקומען אין געריכט און זיך פערנעהמען מיט פראקטיק.

סיאיז בעשלאסען געווארען א דעלעגאציע פון דריי פערזאן, וועלכע זאלען אינטערוועניר'ען ביים פלאץ-קאמענדאנט האנס האמערשטיין, אין דער דעלעגאציע זענען געוועהלט געווארען דער פארזיצער פרידבערג, דער יונגער גרינבלאט דער אדוואקאט הערץ האט זיך נאך געוואקלט צי ער זאל נעהמען צו דער דעלעגאציע.

אדוואקאט הערץ האט זיך דאן דעציידירט מיטצוגיין מיט דער דעלעגאציע. דער קאמענדאנט האמערשטיין האט זיי נישט געוואלט אויפנעהמען און זיי זענען אויפגענומען געווארען דורך דעם פערטרעטער רעדליך, א בעוויצער פון א צוויי-רעכניגער ביער-שענק.

די דעלעגאציע האט געהאט דין פעולה, אז רעדליך האט בעשלאסען די דריי דעלעגאטען צו פערהאלטען אין קאנצענטראציע-לאגער אלס פערשולדיגטע און גרויל-פערשפרייטער.

די דריי דעלעגאטען זענען א בערגענגבען געווארען צו פיר שטורמיסטען, וועלכע האבען די געפאנגענע געפיהרט אין ארעסטאנטען-צימער, צווישען די פיר שטורמיסטען איז צופעליג אויך געווען פריצי.

— פריצי, קודם-כל געה אהיים און הייל דיר אויס דעם בויכוועהטאג און דאן וועסט דו אויפנעהמען דיין קאמף.

די שטורמיסטען האבען צווישען זיך גערעדט, אזוי ווי זיי וואלט גאר נישט אנגעגאנגען די דריי מענשען, וועלכע זיי האבען מיט זיך געפיהרט צו ערשט איבער די לייזיגע צימערן און דאן אין די ארעסטאנטען-צימערן פון „ברוינעם הויז".

— מיינע הערען, האט דער רעכטסאנוואלט הערץ הכנעה'דיג געזאגט, איך וואלט אייך זעהר און זעהר געבעטען, אז איהר זאלט צולאזען געבען מיין פאמיליע, אז איך בין דא צייטווייליג פערהאלטען געווארען.

— צייטווייליג, פון וואנען ווייסט איהר דאס? דער רעכטסאנוואלט הערץ, מ'קען נישט וויסען ווי אונזערע עבירים וועלען זיך געשטאלטען, איבעריגענס, וועט איהר זיך אזוי גוט זיין בעמיהען וועגען א שליח, וועלכער זאל אייך צו וויסען געבען איער פאמיליע וועגען אייער „צייטווייליגען" ארעסט.

— אויב אט זעהט איהר, האט זיך אנגערופען א צווייטער שטורמיסט, איהר דארפט מיך קענען, ווען איהר זענט אין געריכט ארויסגעטרעטען געגען מיר אין אנ'אנשולדיגען ענין. איהר געווינקט ווען א יודעל קאן איז געגען מיר ארויסגעטרעטען מיט אנ'אנקלאגע, אז איך האב איהם שאנטאזשירט און איהר דיים געווען זיין אדוואקאט און איהר האט מיך אריינגעזעצט אין טורמע. צייטען בייטען זיך, איצט האב איך שוין אונטער מיין האנד דא אין לאגער סיי דעם דאזיגען קאן און סיי סיין רעכטסאנוואלט הערץ. איצט וועל איך רעדען וועגען מיין פראצעס.

די איבעריגע שטורמיסטען האבען זיך צולאכט פריצי איז נאך זיין אויסרייך מיט דעם בויכוועהטאג אוועק און גאס ארויין.

הערץ האט זיך דערמאהנט ווער דער דאזיגער פערשוין איז, דאס איז געווען גאר נישט לאנג, איבגאנצען ערשט מיט א האלב יאהר צוריק. ווען זיין שטענדיגער קליענט דער הענדלער קאן איז געקומען צו איהם און איהם דערצעהלט, אז עפעס אנ'אויסוואורף, וועלכער הייסט גראקע שאנטאזשירט איהם און פערטשט פון איהם כסדר אויס געלד, דערפאר, ווייל דער דאזיגער גראקע האט כלומרשט געזאלט אויסשפיאנירען, אז קאן האט בעציהונגען מיט א פרוי פון א קריסטליכען דאקטאר. דער אדוואקאט הערץ האט נישט געוואלט אפילו פרעגען זיין קליענט צי דאס איז אמת אדער נישט ס'איז איהם אין דעם מאמענט נישט געווען קיין אונטערשייד, ער האט באלד אנגעגעבען אנ'אנקלאגע געגען גראקע פאר שאנטאזש און גראקע איז פונ'ם משפט געווארען אויף 4 חדשים טורמע.

דאס איז געווען דער דאזיגער גראקע, איצט האט ער די געלעגענהייט נקמה צו נעהמען, סיי אין זיין אנקלאגער און סיי געגען זיין אדוואקאט.

א'ידער פריצי איז אוועק פון „ברוינעם הויז" האט ער זיך געפרובט צו פערשטענדיגען מיט פערשידענע געפאנגענע אין לאגער, צי ער וואלט זיי מיט עפעס נישט געקענט העלפען. קודם-כל האט ער זיך געמאכט אנ'אפשריפט פון דער עווענג אין לאגער, כדי ביי א געלעגענהייט צו וויסען צו געבען די פאמיליעס, אז זייערע אנגעהעריגע געפינען זיך אין לאגער, ווייל ס'זענען געווען פיל פאלען אזעלכע, ווען די מענשען זענען געכאפט געווארען פשוט פון גאס און מ'האט נישט געוואוסט, וואו זייער געבליבען איז אהינגעקומען, עפעס דערגעהען ביי דער פאליציי איז'ער אין דער ערשטער אפטיילונגען איז געווען אונמעגליך, דאס זענען געווען צוויי מאכטען, אונאפהענגיג איינע פון דער אנדערע. די פאליציי האט געשיקט צו די שטורמיסטען, די שטורמיסטען האבען צוריקגעשיקט אין דער פאליציי, דער זין איז געווען דער, וואס ביידע אמטען האבען נישט געוואלט אויסזאגען וואו עס געפינט זיך.

אין שטאט זענען מאקע ארומגעגאנגען פיר שידענע מענשען, וועלכע האבען געזוכט זייערע פאמיליען מיטגלידער, וועלכע זענען פלוצלונג פערשוואונדען געווארען. ס'האט אויך געטראפען פאר לען, ווען די פאמיליעס האבען פלוצלונג בעקומען א מיטטיילונג, אז מ'האט זייער אנגעהעריגע פונען טויטע היבטער דער שטאט, קיינער האט נישט געקענט אויסטייטשען ווי אזוי דאס איז פלוצלונג געקומען, אבער אזוי איז עס געווען.

פריצי האט אלזא, דאס ערשטע, וואס ער האט געוואלט טון, איז געווען דאס, אז ער זאל מיט טיילען די משפחות פון די, וועלכע געפינען זיך אין לאגער. דאס איז אבער געווען א זעהר שווערע אויפגאבע. אפילו דאס טון האט מען זיכער נישט געקענט, פריצי האט אלזא געזוכט געפינען א מיטעל, ווי אזוי דאס איינצואורדענען. קודם-כל האט ער זיך געוואלט בענוצען מיט'ן טעלעפאן. דאס איז נאך געווען דאס איינציגע מיטעל פון וועניגער זיכערער. פריצי אלס שטורמיסט האט וואויסט, אז ס'איז נאך נישט פארהאן קיין פעהל אונטערצוהערען די טעלעפאן-געשפרעכען, הגם וועגען דעם האט מען שוין שטארק גערעדט.

(פארזעצונג קומט)

די געשיכטע פון א געביידע

(א בילדער, ווי מען בויעט אין ארץ ישראל)

אין צענטער פון א יודישער שכונה אין ירושלים איז יאהרען לאנג געשטאנען א פרייער פלאץ; ווילד פערוואקסען מיט פעלזען, פערזייהט מיט שטיינער, קופעס מיסט, איבער וועלכע מיליארדען פליגען האבען שיכורדיג אין דער שיינענדיגער זון, אין אלטע פערזשאווערטע בלעכען. ארום און ארום פון אלע פיר זייטען איז שוין לאנג געווען פערבויט, עלעגאנטע פענסטער און גאנ׳קעס האבען שטאלץ און גאוואהדיג אראפגעקוקט פון גרויסע בעל־הבתישע געביידעס אויף דעם פערלאזענעם שטיקעל פלאץ. פון גאנץ פריה ביז זון־אונטערגאנג האבען דארט ארומשפאצירט קוואקענדיגע הינער מיט שטאלצע פעריסענע העהנער און זיך געשארקעט אין׳ם מיסט, זוכענדיג ווערימלעך און שפייז צווישען די שיריים, וואס בעלי־הבית׳טעס האבען דארט אויסגעשאטען. פארנאכט פלעגט דער פלאץ שווארץ ווערען פון סטאדעס ציגען און שאף, וואס אראבישע פאסטוכער האבען פון ערגעץ אנגעטריבען. און איבער דער גאנצער שכונה האבען זיך געטראגען קולות: „ציגענע מילך, שאפענע מילך!״ ביינאכט פלעגען זיך דארט ארומדרייסען הינט איבער ביינער און קעץ האבען געמריקעט מיט א ביטערער יללה איבער די בערגלעך מיסט. שבת פלעגען זיך דארט צונויפזאמלען קינדערים, גליטשען זיך איבער די הויכע משופע׳דיגע פעלזען אויסריי־סענדיג דעררביי לעכער אין די הויזען, שפילען זיך אין זעלנער מיט שטעקענס פון בוימער און מאכען דעררביי א גרויסען טומעל ביז עטליכע מידע פערשלאפענע בעלי־בתים פלעגען ארויס, ווער מיט א שעפעל וואסער און די חברה צוטרייבען.

אט אזוי האט זיך דאס לעבען געצויגען אויף דעם שפּל׳דיגען פלאץ ביז ער איז פלוצים אויפגעריסען געווארען.

אין א שעהנעם זומערדיגען פריה־מארגען, האבען זיך אויפ׳ן פלאץ בעוויזען עטליכע מענשען. זיי האבען געהאט ערנסטע פנימ׳ער, געמאסטען מיט די הענד, געפּילדערט, זיך ארומגעדרעהט הין און צוריק און האָבען אלע זייטען. צוטריבען די הינער אהין רחמנות און צום סוף האבען צוויי פון די אנגעהויבען מעסטען דעם פלאץ. פריהער אין דער לענג, דערנאך, אין דער ברייט. איינער פון די מעסטער, א רויטער חברה־מאן מיט ברייטע פלייצעס און א פערשוויצטען הויכען שטערען, האט זיך ביים מעסטען צוויי מאל איבערגעקערט איבער די פעלזען און זיך פערפאטשקעט זיין העלען אנצוג אין דעם ביינאכטיגען גן־עדן פון די קעץ. ער האט גע שאלטען אויף עטליכע לשונות און מיט פעס א שפּיי־געטאן אין דער לופטען.

דערנאך זענען זיי אוועק. פון זייער בעהעלטע־נ׳ש האבען זיך ווידער געטאווטש! די שטיינער בעשיידענע הינער און זייערע „בעשיצער״ די וואויל פּגנערישע העהנער.

און ווידער זענען אוועק טעג און וואכען, אין וועלכע די הינער, די ציגען, די הינט און די קעץ האבען נישט געשטערט זיך געלעבט אין פריידען און זייער טעריטאריע.

סוף זומער, אין א פריהמארגען, אידער די זון איז נאך געהאט אויפגעגאנגען האבען זיך די איינוואוינער פון די ארומיגע הייזער אויפגעכאפט פון א מאדנעם נישט געוועהנליכען טומעל. עפעס האט מען אין דרויסען געקלאפט, געהאמערט, גע־טומעלט און געפילדערט, נישט ווי מ׳איז געוואוינט געווען אין דעם געגענד. מ׳האט פערגו־מען די פארהאנגען פון די פענסטער, מ׳איז ארויס אויף די גאניקעס, ערשט פאר די אויגען האט זיך אנטפלעקט א בילד: דער גאנצער פלאץ איז גע־ווען ארומגערינגעלט פון יונגע לעבעדיגע חברה אין קורצע הייזלעך, ארבייטס־העמדער און אלטע קאשקעטלעך. זיי האבען מיט אימפעט און ברעי גענראבען די ערד, געהאקט מיט אייזערנע שטאנגען אין די פעלזען, געשלעפּט שטיינער און קופּעס ערד. דער רויטער יונגאטש מיט׳ן הויכען פער־שוויצטען שטערן איז הפּנים געווען דער גאנצער רעה זאגער: ער האט קאמאנדעוועט אויף די ארבייטער, געערדערט מיט דריי פיר אויף איין מאל, און אין איין מינוט איז ער אויסגעוואקסען אויף צעהן ערטער.

אויס פרייער פלאץ! א גרויסע געביידע וועט באלד דא שטעהן.

אין עטליכע שעה ארום זענען געקומען עט־ליכע יודען און אריינגעהאקט אין בראנט פונ׳ם פלאץ צוויי פלעקער אין דער ערד, און אויף די איז געהאנגען א שילד „בנין מרדכי״—אגודה אחים אנשי אמריקה״. ס׳הייסט, אז אמעריקאנער יודען בויען א צענטראלע געביידע.

די ארבייט האט געברענט אונטער די הענד. אלע פאר שעה האט זיך די ארבייט אפגעשטעלט און אלע זייטען האבען זיך געטראגען קולות — „בארוך!״, א ווארנונג, אז מען צושיסט פעלזען מיט דינאמיט און ווער עס וויל נישט קריגען מיט א שטיין אין קאפ זאל זיך וואס גיכער אפטראגען.

באלד פון אנהויב, ווען די ארבייט האט זיך אנגעהויבען, האט זיך אויפ׳ן פלאץ בעוויזען א פיגור וואס האט איבערהויפט שטארק צוגעצויגען די אויפמערקזאמקייט פון די ארומיגע קינדער. דאס איז געווען דער וועכטער פון דער געביידע — א קליין תימנער יודעל מיט צודרעהטע פיאות און א היבשליכען האדב. די ארבייטער האבען איהם גערופען עזרה, א גאנצען טאג האט ער זיך קיין סך נישט אנגעטוהען; ער פלעגט זיך דרעהען ארום די ארבייטער, אדער זיצען אינ׳ם בלע־כענעם שטיבעל, וואס איז ספעציעל פאר איהם אויפגעשטעלט געווארען. נאר נאך דער ארבייט, ווען די ארבייטער זענען אוועק, האט זיך זיין פער־זאן בולט ארויסגעוויזען. ער איז געווען א בייזער, אכטונג געגעבען אויפ׳ן פלאץ און אויף די מאטעריאלען, אז קיין שפרינגקעלע זאל אויך זיי נישט פאלען. און טאמער האט א בעל־הבית׳טע דארט אויסגעשאטען אביסעל מיסט אויס אלטער געוואוינהייט, אדער יונגלעך האבען זיך דארט פערקליבען אויף „צייט פערטרייב״, האט ער זיך נישט געפוילט צו זידלען גאר אויף א גראבען שטייגער אדער ווארפען שטיינער. די קינדער האבען זיך אבער אין איהם נוקם געווען: זיי האבען פערפאסט א לידעל, וואס זיי האבען איהם אויס־געזונגען מיט ארויסגעשטעקטע צינגלעך:

עורה הקטן, הלך לגן,
הגן סגור עורה הפור.

דאס לידעל האט זיך גיך פערשפרייט, אוש קינדער אין די וויגעלעך האבען עס נאכגעבאמקעט.

די שטילע אומעטיגע שכונה האט אויפגעלעבט.

אין דעם טאג פונ׳ם ווינקעל־שטיין איז גע־ווען אנ׳אמת׳ער יום־טוב. די ארבייטער האבען אוועקגעלייגט די ארבייט מיטאג צייט. אויף דער גאס, וואס פאר דער געביידע איז אויפגעשטעלט געווארען אנ׳עהרען־טויער בעפוצט מיט בלומען, גרינע צווייגען און ציוניסטישע און אמעריקאנער פאהנען, דער „ארקעסטער״ פונ׳ם בלינדען הויז, וואס בעשטעהט פון פינף־זעקס מאן, האט פון מיטאג אן אויסגעשפּילט פאפולערע ארץ־ישראל ניגונים און געסט האבען אנגעהויבען קומען פון אלע זייטען, צו פוס, אין טאקסעס און אין פריוואטע אויטאס. ביים אנקומען פון יעדען חשוב׳ן גאסט האט די מוזיק אויפגעשפילט א פרעהליכעס. און אט איז אנגעקומען דער רב הראשי, ווען מ׳האט מכבד געווען מיט לייגען דעם ווינקעל־שטיין. הונדערטער מענשען האבען זיך ארומגע־שטעלט, בעת דער דאזיגער צערעמאניע. די התלהבות איז געקומען צו א הויך פונקט, ווען דער רב מיט׳ן ברייטען שטריימעל און מיט׳ן ליכטיגען פנים האט דעם שטיין געלעגט. די מוזיק האט געשפּילט, יודען האבען געזונגען; און בעת די געסט האבען זיך אויסגעזעצט ביי טישען אונטער׳ן פרייען הי־מעל עפּעס איין מויל אריין צו נעהמען, האבען חברה יונגווארג, ס׳רוב די ארבייטער אין דער אנ־פיהרונג פון דעם רויטען ברייט־פלייציגען יונגאטש, זיך אוועקגעלאזען מיט א פרעהליכער הע־רע, וואס האט זיך געצויגען ביז שטערען האבען זיך בעוויזען אין הימעל.

צומארגענס האט זיך אנגעהויבען דאס פריבערהאפטע בויען. די געביידע איז ממש געוואקסען ווי דורך א וואונדער — איין שטאק, א צווייטער און א דריטער.

און אין א פאר חדשים ארום איז אויפ׳ן ארט פונ׳ם פלאץ, וואס איז געווען א נעסט פון פליגעלעך, וואס האבען געזשומזשעט איבער בערגלעך מיסט מיט ציגענע באפקעס, אויסגעוואקסען א הערליכע גרויסע געביידע מיט א שעהנעם פריש צו־גראבענעם גארטען ארום.

אפרים גאלדשטיין.

פון וואנען שטאמען יודען

אין יאנואר נומער „צוקונפט״ געפינט זיך אנ׳אינטערעסאנטער און בעלעהרענדער ארטיקעל פון פראפעסאר ב. ברוצקוס אונטער דעם אויפ־שריפט „פון וואנען שטאמען יודען?״ און „זענען יודען א ריינע ראסע?״

דער פראפעסאר פון ארטיקעל ברענגט א גאנ־צע רייה בעווייזען, אז יודען שטעלען מיט זיך נישט פאר קיין ריינע ראסע און אנטראפאלאגישען זין, נאר זיי זענען א געמיש פון פערשידענע ראסען, ווייל זיי האבען אין זיך אין דער צייט פון זייער לאנגער געשיכטע און וואנדערונגען אין פערשידענע לענדער און צווישען פערשידענע פעלקער, אריינ־גענומען א סך פרעמדער בלוט. אבער דער גרויסער געמיש פון פערשידענע ראסען־עלעמענטען, וואס איז פארגעקומען ביים יודישען פאלק, האט זיך כמעט ווי אפגעשטעלט אדער גאנץ בעדייטענד פערקלענערט מיט א טויזענד יאהר צוריק. עס הייסט, אז אין די לעצטע טויזענד יאהר פון דער יודי־שער געשיכטע האבען זיך די פערשידענע ראסען־עלעמענטען, וואס זענען אריינגעקומען אין יודישען פאלק, צונויפגעשמאלצען און עס האט זיך גע־פארמירט א פסיכאלאגישע יודישע נאציאנאלע איינהייט.

פראפעסאר ברוצקוס מאכט בעמליך די פאל־גענדע אויספיהרונג:

„פון א יודישער ראסע אין אנטראפאלאגישען זין קען קיין רייד נישט זיין. אבער פסיכאלאגיש זענען די יודען א זעהר ספעציפיש געפארמטע פאלק; מיר האבען דא די לאנגע איינווירקונג פון דער יודישער אמונה, וואס געשטאלטעט זעהר ספעצי־פיש דעם גייסט פון דעם פאלק. מיר האבען דא א לאנגען געטא־לעבען אין ריטואליכען זין און טיילווייז אויך, אין דעם זין פון דעם וואוינארט. מיר האבען דא א זעהר איינזייטיגע בערוף־שיכטונג. די דאזיגע איינווירקונגען זענען נאך מערשטארקט געווארען דורך א סיסטעמאטישען און לאנגען אפּ־קלייבען; אלע, וואס האבען א שוואכען כאראק־טער, האבען זיך גע׳שמד׳ט און אלע, וואס האָ־בען געהאט שוואכע כוחות, זענען אונטערגעגאנ־גען. דער פאקט, וואס מיר האבען אין זיך אויפ־גענומען פראזעליטען (גרים), האט דא גאר נישט געקענט ענדערען. ערשטענס, איז דאס רוב פון די פראזעליטען אויפגענומען געווארען מיט אנ־דערטהאלבען טויזענד יאהר צוריק, און צווייטענס, איז גראד אונטער די פארגעקומען דער שטרענגער סערט אפקלייב. ביי אונז זענען געבליבען נאר אזעלכע פראזעליטען, וואס זענען אפשר נאר זייער כאראקטער געווען מעהר יודען, ווי מיר אליין, מוז מען זיך פיהלען זעהר שטארק איבערגעגעבען דער יודישקייט און זיין פון א זעהר שטארקען ווילענסקראפט, אום פרייוויליג איבערצונעהמען אינ־זער פעקעל צרות.

„אלע אנדערע פעלקער זענען פיל ווייניגער פסיכאלאגיש אויסגעגליכען ווי מיר, שוין דעריבער וואס זיי זענען איינגעטיילט אין זעהר פערשידענע קלאסען און בערופען, און דאס ברענגט צו גרויסע פסיכאלאגישע אונטערשידען אין די פערשידענע שיכטען פון דעמזעלבען פאלק. אין פסיכאלאגישער הינזיכט בילדען די יודען אין דער גאנצער וועלט ווי אנטראפאלאגיש פערשידען זיי מעגען זיין, א מעהר אויסגעגליכענע און א זעהר ספעציפישע פאלקס־גרופע. אין פסיכאלאגישער הינזיכט בילדען מיר אין דער וועלט אנ׳אוניקום, און אויב דאס ווארט ראסע וואלט דא געווען פאסענד, וואלט איך געזאגט, אז די יודען זענען א פסיכאלאגישע ראסע״.

די פראגע איז, אמת, נישט קיין נייע. זי איז שוין מעהרע מאל בעהאנדעלט געווארען און עס זענען שוין אפילו געשריבען געווארען ביכער ווע־גען איהר. אבער פראפעסאר ברוצקוס ברענגט ארויס אין זיין ארטיקעל איניגע פונקטען, וואס זענען ביי און דער ארטיקעל דארף געלעזען ווערען אינגאנצען, כדי אפצושאצען זיין ווערט.

טראגעדיע פון יודישער אימיגראציע

א שפאנענדע געשיכטע פון א חתונה צווישען א ברודער און א שוועסטער

פון אמעריקע, האט זי איהם צוגעזאגט, וועט זי שוין זעהען, אז זי זאל קענען אריבערבעטען אויך איהם מיט די איבעריגע קינדער, און דאן וועלען זיי שוין אלע זיין צוזאמען.

יואל דער שוסטער איז פון אזא בריף געווען איבערגליקליך, סטייטש זיינע קינדער וועלען זיין אין אמעריקע! און ער האט נאך אויך האפנונגען אהינצו צו פאהרען.

געזאגט און געטאן. די „אדעסער מוהמע״ האט זיך מיט דער פאמיליע איינגעפאקט, און אוועקגעפאהרען קיין אמעריקע.

אנגעקומען קיין אמעריקע זענען זיי א יאהר פאר דער וועלט־מלחמה.

די האבען זיך דורכגעשריבען די גאנצע צייט, ביז עס האט אין יאהר 1914 אויסגעבראכען די וועלט־מלחמה. דאן זענען צווישען דער „אדעסער מוהמע״ און יואל דעם שוסטער איבערגעריסען געווארען די „שריפטליכע״ פערבינדונג.

און וואס איז דערווייל געשעהען אין אמעריקע מיט דער „אדעסער מוהמע״ און מיט אברהמעל׳ס שוועסטערל און עלטסטען ברודער?

דער „אדעסער מוהמע׳ס״ מאן, לעאן ווינ־גרליב, איז אריין אין די ביזנעס און אזוי ווי עס האט זיך באלד אנגעהויבען די מלחמה־פראספעריטי איז איהם געגאנגען נישט שלעכט.

יואלס מאכטער נעמי האט איהר פאטער קיין אמעריקע נישט געקענט אריבערנעמען, ווייל אין צייט פון דער מלחמה איז ער געשטארבען און איהרע ברידער זענען צודייט און צושפרייט געווא־רען איבער גאנץ רוסלאנד. האט נעמי אהיימגע־שיקט א בריף צו איהר פאטער קיין יאמפאלי. אבער דער בריף איז צוריקגעקומען מיט א רוסישען שטעמפעל, אז אין יאמפאלי געפינט זיך נישט אזא פא־מיליע מיט אזא נאמען.

און וואו טאקע זענען אהינגעקומען איהרע פיר ברידער מיט איהרע שוועסטער?

נאכ׳ן טויט פון זייער פאטער האבען זיי אלע פערלאזט יאמפאלי. דער צווייטער ברודער בעקם חתונה געהאט נאך ביזנע און האט זיך דארטען בעזעצט. זענען שוין די איבעריגע ברידער אויך אהין געפאהרען.

זייער שוועסטער, וועלכע איז געהאט אנטלאפען קיין סאראקע צו איהרער א מוהמע, האט אויך געהייראט און האט זיך מיט איהר מאן בעזעצט אין טשערקאסי.

אברהמ׳ל איז פערשוואונדען געווארען און מען האט נישט געוואוסט וואו ער געפינט זיך. אבער מיט איהם איז געשעהען אט וואס:

ווען די עסטרייכישע זעלנער זענען אריינגע־קומען אין יאמפאלי און האבען שפעטער ווידער פון דארטען „אפציהען״, האבען זיי מיטגענומען מיט זיך אין געפאנגענשאפט די דערוואקסענע יונגע־לייט פון שטאט, כדי זיי זאלען שפעטער נישט ווערען קיין סאלדאטען אין דער רוסישער ארמיי, און קעמפען געגען עסטרייך. און צווישען יענע יונגעלייט האט זיך געפונען אונזער אברהמ׳ל.

מען האט די געפאנגענע רוסען איבערגע־בראכט קיין עסטרייך און מען האט זיי געהאלטען אין „באראקעס״ ווי אמת׳ע געפאנגענע.

אין יענע באראקען האבען די געפאנגענע גע־לעבט אונטער א שטרענגער דיסציפלין און מען האט זיי בענוצט פאר שווערער ארבייט.

אברהם איז פון דער נאטור נישט געווען קיין גרויסער גבור אין די ארבייט אין די עסטרייכישע באראקעס איז איהם אויסגעפאלען שווער.

האט זיך אויף אברהמ׳ל׳ס מזל אפגעזוכט א יוד, וואס האט געוואלט האבען אנ׳אורח אויף פסח, און ער האט גאראנטירט פאר אברהם פרידמאן. דער יוד, ווייזט אויס, איז געווען א רייכער, דאס האט עדות געזאגט זיין שעהן, פרעכטיג הויז אין מיטען שטאט (אין אהערבערג). אויבען האט דער יוד, ר׳ בער מרגליות. געוואוינט מיט זיין פאמיליע, וועלכע איז בעשטאנען פון פיר מענשען: ער מיט זיין פרוי און צוויי טעכטער.

א סדר האט מען געפראוועט ביי המלך.

און ווען מען האט שוין געהאלטען נאך חד־גדיא, האט דער בעל־הבית פערפיהרט מיט׳ן אורח א שמועס און האט איהם געגעבען אנצוהערען. אז ווען ער וואלט זיך געוואלט בעפרייען, וואלט ער איהם געהאלפען.

אין דעם געפאנגענעם אברהם פרידמאן איז, פערשטעהט זיך, געפעלען געווארען דער געדאנק.

ווען ער האט איינגעשטימט, האט איהם דער בעל־הבית געזאגט, אז דערווייל זאלען זיי געהען שלאפען און אין דער פריה וועלען זיי זעהען וואס זיי האבען צו טאן. פערשטעהט זיך, אז אברהם האט שוין א גאנצע נאכט מיט קיין אויג נישט צו־געמאכט.

אויף מארגען אין דער פריה האט דער בעל־הבית פון הויז פערטרויט אברהמ׳לען א סוד, א תנאי, אויף וועלכען ער וויל איהם העלפען זיך בעפרייען. דער תנאי איז געווען:

אזוי ווי דער יוד, ר׳ בער מרגליות, האט צוויי טעכטער, איינע אנ׳עלטערע און די צווייטע א יונ־גערע, וויל ר׳ בער מרגליות, אז אברהם זאל חתונה האבען מיט זיין עלטערער טאכטער און ער וועט איהם העלפען צו פערבלייבען אין עסטר־רייך א „פרייער״... און ער האט איהם געגעבען א טאג צייט אויף זיך מישב צו זיין.

אברהמ׳ל האט זיך גוט איינגעקוקט אין דער עלטערער מיידעל און עס האט זיך איהם אויסגע־דאכט, אז עס איז גארנישט אזא קרומע זאך. זי איז טאקע נישט געווען אזא גרויסע יפיפיה — אבער קיין מיאוס׳ע איז זי אויך נישט געווען, און ער האט בעשלאסען חתונה צו האבען מיט איהר.

און מען האט געשטעלט א שטילע חופה.

ר׳ בער מרגליות האט איבערגעלאזט זיין טאכטער א שעהנעם דרשה־געשאנק, און איז אהיימגע־פאהרען קיין אדערבערג זעהן זיך משתדל צו זיין, אז מען זאל „לעגאל״ בעפרייען אברהם פרידמאן פון די באראקען, ער האט עס „גע׳פועל׳ט״. דאן האט ער אריבערגעבראכט קיין אדערבערג זיין טאכ־טער מיט איהר מאן און האט זיי אוועקגעגעבען עטליכע צימערען ביי זיך אין הויז צום וואוינען. און דערצו האט ער אריינגענומען צו זיך אין געשעפט און איהם צוגעזאגט אויפצומאכען פאר איהם אליין א מאגאזין.

וואס קען, דאכט זיך, זיין בעסער?

אבער עס איז קיין נחת פארביידען נישט געווען. דאס פארפאלק האט זיך נישט ליב געהאט. זיי זענען ביידע נישט גליקליך געווען. ביידע האבען געהאפט, אז אפשר ווען עס וועט קומען א קינד, וועט זיין מעהר נחת אין הויז. אבער עס זענען אזוי אריבער א פאר יאהר און קיין קינד איז נישט געקומען, און דאקטוירים האבען געזאגט, אז די פרוי וועט קיינמאל קיין קינדער נישט האבען.

זיין שווער, ר׳ בער מרגליות, איז געווען אנ׳ערהרליכער און פרומער יוד און א פערברענטער חסיד פון דעם באיאנער רבין, און זיין שווער׳ס פרומקייט האט דא אברהם פרידמאנען זעהר גוט צוגעדינט.

אברהמ׳ל האט געוואוסט פון דעם יודישען דין, אז ווען מען וואוינט אפ מיט א יודישע טאכ־טער צעהן יאהר צייט און זי איז אנ׳עקרה, מעג זי דער מאן גט׳ן, האט אברהם איבערגערעדט מיט זיין פרוי און מיט זיין שווער בזה הלשון: אזוי ווי דאקטוירים זאגען, אז זיין פרוי וועט קיינמאל קיין קינדער נישט האבען, און ביי איהם, ביי אברהמ׳ן, איז דאס לעבען גאר נישט ווערט אהן קיין קינדער, דעריבער וויל ער זיין פרוי גט׳ן, ווייל זי איז נאך יונג און וועט טרעפען אנ׳אנ־דער שידוך.

פערשטעהט זיך, אז קיין נחת האט ר׳ בער מרגליות נישט געהאט פון זיין איידים׳ס רייד. און ווי שווער עס איז פאר ר׳ בער מרגליות׳ען געווען צו זעהען זיין עלטסטע טאכטער א גרושה, האט ער אבער דאך איינגעזעהן, אז אברהמ׳ס טענות זענען געגרעסטע און א דין איז א דין.

און דאס פארפאלק האט זיך גע׳גט.

און דא האט ר׳ דוב מרגליות געהאנדעלט צו זיין „געוועזענעם״ איידעס, ווי נאר אנ׳אמת׳ער שעהנער מענש קען האנדלען.

אזוי ווי דאס איז שוין געווען נאך דער מלחמה און די ברייטע וועלט איז שוין ווידער געווען אפען, און אברהם האט געוואלט אוועקפאה־רען קיין אמעריקע, האט איהם ר׳ דוב מרגליות גע־געבען אויף די הוצאות און נאך א סומע אין פע־שענע, אז ווען ער וועט אנקומען קיין אמעריקע, אין א פרעמדען לאנד, זאל ער נישט אנקומען מיט ליידיגע הענט.

דעם 20. סעפטעמבער 1919, איז אברהם פרידמאן אנגעקומען קיין ניו־יארק. אין ניו־יארק האט ער זיך אנגעהויבען נאכצופרעגען אויף זיין שוועסטער און ברודער, וועלכע זענען אהערצו אריי־בערגעקומען מיט זייער „אדעסער מוהמע״. אבער ער האט זיי אין ניו־יארק נישט געפונען, אז זיין ברודער איז גע׳הרג׳עט געווארען אין דער מלחמה דאס האט ער נישט געוואוסט. און וואו זיין שוועס־טער איז אהינגעקומען — האט ער גארנישט געקענט פערשטעהן.

(סוף מארגען)

"ווייסע וואך" אין "קאנסום"

אין "קאנסום" ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור האט זיך נעכטן געעפנט די טראדיציאנעלע "ווייסע וואך". אין צוזאמענהאנג דערמיט האט די דירעקציע פון "קאנסום" איינגעלאדנט פארשטייער פון דער געזעלשאפט און פון דער פרעסע, כדי זיי צו באקענען מיט דער ארגאניזאציע און מיט דער ארבייט פון איינציגן ווארעןהויז אין אונזער שטאט.

די געסט זענען אויפגענומען געווארן דורך די דירעקטארן פון דער ווידזעווער מאנופאקטור: קאנסול מאקס קאהן, א. גייזלער, קאפאנקע, פוליווהאלאווסקי און מאטישעק. די דירעקטארן האבן ארומגעפירט די בעזוכער איבער די שיינע דעקארירטע זאלען פון ווארעןהויז און געגעבן פערשידענע ערקלערונגען וועגן די בעזונדערע אפטיילונגען פון "קאנסום", וועגן אופן ווי עס ווערן צוגעשטעלט די סחורות, וועגן דער קאלקולאציע פון די פרייזן וועגן וואוקס פון דער קליענטעלע א.ז.וו.

אין אן אינטערעסאנטן שמועס האבן די געסט פערבראכט עטליכע שעה.

ארטאפעדישער אנשטאלט

ארטעזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייבעע פלאטפוס-איינלאגען בגבען מיטשמערצן אלס נאך גיפס-אבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פיעטריקאווער 119, טעל. 231-81

ארטיסטעז-רעדוטע

אין לאקאל פון פאלקס-הויז

שבת דעם 3טען ד.ח. ארדענט אין דער צענטראלער רעוויע ארטיסטען-פעראיין אן ארטיסטישע רעדוטע אין פאלקס-הויז (פשעיאזד 34).

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג, ד. 1-טען פעברואר 1934

7 צייט-סיגנאל, 7,05 גינאסטיק, 7.20 גראמאפאן, ידיעות, 7,40 גראמאפאן, 7,55 חזיווירטשאפט, 11,40 פרעסע ידיעות, 11,57 צייט-סיגנאל 12,05 גראמאפאן, 12,30 ידיעות, 12,35 שול-קאנצערט. ידיעות 3,25 עקספארט, קאמוניקאט, 3,40 קאנצערט, 4,40 רעפעראט 4,55 קאנצערט, 5,20 קאנצערט, 5,50 רעפערטואר פון די טעאטערן, קאמוניקאט פון לאדז, 6 רעפעראט, 6,20 אודיציע, 7,05 פערשידענעם, 7,25 רעדע פון פרעזעס פון דער ליטעראטור-אקאדעמיע וואצלאוו שערעשאווסקי לכבוד'ן נאמענס-טאג פון מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי, 7,40 קאמוניקאט, ספארט, ידיעות, 8 קאנצערט, 9 פאסט-קעסטעל, 9 15 קאנצערט, 10 גראמאפאן, 11 ידיעות, קאמוניקאטען, 11.05 טאנץ-מוזיק.

* * *

פון אויסלאנד

6,40 בוקארעשט – אפערע, 7,25 וויען – סימפ. קאנצערט, 8,55 הילווערסום – סימפ. קאנצערט, 9 פאריז — אפערע פון וואגנער, 9,30 שטראסבורג — מוזיק-פעסטיוואל, 10,45 פראג — קאנצערט.

פון יודישע טעאטער אין "פילהארמאניע"

מארגען פרייטאג אווענט ווערט אויפגעפירט אין יודישען טעאטער "פילהארמאניע" די צווייטע פרעמיערע "די אייביגע כלה" אין 3 אקטען מיט א פראלאג און עפילאג. אין די הויפט-ראלען: ווערא קאניעוווסקא און פאול ברייטמאן.

אין די נאהענטסטע טעג וועט אויפגעפירט ווערען "דער אורטייל" רעפארטאזש פון ס. לעוו.

פון די פוילישע טעאטערן

אין שטאטישען פוילישן טעאטער ווערט היינט אווענד געשפילט "איוואר קרעגער".

אין "פאפולארני טעאטער" ווערט היינט אוו. געשפילט "צובראכענע לייטער"

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	–	–	–	87.00
3 פראצענטיגע	בודאוולאנע		–	41.90
4 "	דאלארובקא		–	52.50
7 "	סטאביליזאציע (אמ.)			58.50
8 "	ווארשעווער פאנד-בריף			54.25
8 "	לאדזער	"	"	50 50
ענגלישער פונט	–	–	–	27 68
דאלאר – אפיצ. – 5.53	נישט אפיצ. –			5.50
גאלד-דאלאר –	–	–	–	8.94
גאלד-רובל –	–	–	–	4.64
דייטשער מארק	–	–	–	2.10

Dr. med. H.LUBICZ

ספעציאליסט פאר וועגערישע און געשלעכטס-קראנק.
צעגעלניאנא 7, טע. 141-32.
נעהמט אן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאכמ. און פון 5–8 אווענד. זונטאג פון 9–11 בייטאג.

מעלדונגען

הנחה-בילעטן אין שטאטישן טעאטער און אין די קינאס.

די קולטור-קאמיסיע ביי דער בראכאווער-ביבליאטעק אל. קאשטשושקי 9, טעל. 50-191 גיט ארויס הנחה-בילעטן אין שטאטישען טעאטער און אין די קינאס.

2 גרויסע הנחה-סעאנסען שבת דעם 3 פעברואר פון 10 פריה אין קינא "ראקיעטא" פון דעם בעריהמטען פילם "פאזשעגנאניע זשבראנא". בילעטען צו 25 און 30 גר. צו בעקומען אין דער בראכאווער-ביבליאטעק און אין נאדעל פעראיין, בזשעזשינער 5. הנחה-בילעטען אויף דער פרייטאגדיגער פארלעזונג אין געזעל. פריינד פון אר.ב. פאלעסט. אל. קאשטשושקי 21 פון ה. דראבקין אד"ט "דאס פראבלעם פון פאמיליע אין דער סאוועטישער ליטעראטור". בילעטען צו בעקומען אין דער ביבליאטעק פון 10 פריה ביז 2 נאכמ. און פון 4 ביז 10 אווענט.

Dr. Wołkowyski

4 ציגעל-גאס 4, טעל. 216-90
נעהמט אן אין הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע
אויפנאהמס-שעה'ן פון 8–1 מיטאג און 5–9 אווענ.

DR. MED. H. Różaner

הויט, וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע
NARUTOWICZA 9, tel. 128-98.
עמפפאנגט פון 8–10 און פון 3–5 אוו.

DENIS KING דער אונפערגעסליכער קעניג פון די געלעכטער

ערפישופט און ענטציקט מיט זיין מעכטיגער שטימע אין ראמאנטישען מייסטערווערק, מעלאדיעס און הומאר א. ג.
רעזשי HAL ROAH

היינט פרעמיערע!
"דעם טייוועלס ברודער"
LAUREL i HARDY ווי אויך דאס אונפערגלייכליכע קאמיקער-פאר

אין די איבעריגע ראלען: די רייצענדע Thelma Thoód

אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע און לאנד-אקטואליטעטען

קלאנג-קינא CAPITOL
זאוואדזקא 16

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

ס'איז נויטיג א האנד-זאקען-ארבייטער אויף וואלבארסקא 7. צו ערפאהרען ביים זאקען-מאכער.
48

ס'זענען נויטיג שטיקערינס. צו ערפאהרען ביי דער שטיקערין צעגלאנא (באלוט) 28.
56

לאקאלען

צו פערדינגען א שטוב מיט א ק... ווסכאדניא 19, ביי זענדעל.
57

פערשידענעם

נאך 2 מיליאן איילט יעדער א... דער קאלעקטור KURT WYTRZYC Łódź, Piotrkowska 141, tel. 163-49 אויסוואורטיגע שיקען מיר ארויס לאס... נאכ'ן איינצאהלען אויף P.K.O. 68426

השבת אבדה.

ס'זענען פערלוירען געווארען וועקסלען: 1) א וועקסעל אויף 47 זל. אויסשטעלער ל. בארנשטיין, פאמארסקא 91 2) א וועקסעל אויף 50 זל. צאהלבאר דעם 3/3–1934, אויסשטעלער מ. מאכאבייענסקי פיעטריקאווער 31; 3) א וועקסעל אויף 50 זל. צאהלבאר דעם 8/3–1934, אויסשטעלער מ. יאשינסקי, פולנאצנא 36. א... צוריקגעגעבן געגען בעלוינונג צו ב. גאלדוואסער, שרודמיעסקא 8.
45

צו די ה"ה גנבים!

דינסטאג ביינאכט האט מען פון מיין וואוינונג גאווא-זארזשעווסקא 31 ארויסגעגנב'עט פערשידענע זאכען ווי אויך א פעקעל וועקסלען, פראטעסטען און קוויטונגען. אלע וועקסלען זענען ערקלערט געווארען פאר אונגילטיג. די ג' גנבים ווערען געבעטען געגען גוטע בעלוינונג אבצוגעבען די זאכען צו ד. גאנטשארסקי, גאווא-זארזשעווסקא 31. דיסקר. געזיכערט.

LECZNICA chorób uszu, nosa i gardła
מיט שטענדיגע בעטען
עס ארדינירען די דאקטוירים:
Dr. IMICH, Dr. WOŁYŃSKI
PIOTRKOWSKA 55
fr. I p., tel. 174-74.

כירורגישער קאבינעט
D. med. J. Szreiber
געפינט זיך יעצט אויף
Narutowicza 9 tel. 122-95
אפעראציעס, אפאטרונקעס, הילס זשילעקעס א.ע.וו.
נעמט אן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8.30 אוו.
לעמשניצע-פרייזן.

אויגען - קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען - קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

צו פערמיטען
4 צימער מיט א סוד
מיט 2 איינגענג און זעמטליכע בעקוועהמליכקייטען, ווי אויך א פראנט-געוועלב און פערשידענע האנדעלס-לאקאלען אין הויז פיעטריקאווער 17. – צו ערפאהרען אין הויז-אדמיניסטראציע.
348

צו פערמיטען
4 צימער מיט סוך און 3 צימער און סוך מיט אלע בעקוועהמליכקייטען און 2 איינגענג, ווי אויך א פראנט-געוועלב אויף אנדזשעיא 43. צו ערפאהרען ביים הויז-וועכטער.
348

Dr S. Kantor
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8–2 נאכמ.

כירורגישער קאבינעט
Dra med. M. Kantor
איז געווארען איבערגעטראגען אויף זשעלאנא 5
טעל. 112-22
נעהמט אן פון 1–3 און פון 6–8 אוו.
לעמשניצע-פרייזן.

Dr. med. Ignacy Grynberg
ספעצ. פאר אינערליכע קראנקהייטען
צעגעלניאנא 17, טעל. 174-15
נעמט אן פון 6 ביז 7 אוונט

Dr. med. Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8–1 מיטאג און פון 5–9 אוונט. זונטאג פון 10–1 מיטאג.
אלע ארט אנאליזען.
פאר ארבייטסלאזע לעמשניצע-פרייזן

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעהמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

זיכערע הילף און א רפואה!

אהן אפעראציע, אהן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף רוקען, פאר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף, פאר הויקערס אהן פיס.

פערלאזט נישט די קראנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי א מענטשען-קאפ, און עס פאלט ארויין אין דעם פיס איז דער קראנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער געפערליך און שטערבליך. ספעציעלע גומענע הייל-באנדאזשען בעזונדערע; זיכער דעם שווערסטען ברוך, אויך פאר הויקערס, לייטונגען ספעציעלע הייל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאטפיס, ווי אויך קינסטליכע גומענע פיס. עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

אכטונג
זייט דעם ערשטען אקטאבער ד. י. ווערען אלע קראנקע אין מיין ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט נור פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.

איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט
Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.
מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

זיט א סך יאהרען האב איך געליטען אויף א ברוך, און קיין שום ברוך-פאס איז נישט אימשטאנד געווען זי איינצוהאלטען און מיר צו לינדערן מיינע שמערצען און בין געווען פערצווייפעלט. היינט א דאנק דעם גרויסען ספעציאליסט ה' דיר. י. ראפאפארט ארטאפעד אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, פראנט, פארטער, איז מיר דער ברוך נישט בלויז געווארען איינגעהאלטען, נאר איינגעצויגען אויסקורירט, פאר וועלכעס איך דריק דערמיט אויס מיין הערצליכסטען דאנק.
(9)
(–) ל. סאלאמאנאוויטש, לאדז, זשידאווסקא 29.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
פאר'ן טעקסט–18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט–24 גר. אין דער זייט שפאלטען
אין טעקסט–40 . . . . –60 4
נאכ'ן טעקסט–12 . . . . –18 . . . . .
פאליסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

באקראלאגען–20 גר. א מ/מ (אין דער זייט) שפאלטען קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז – 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלען א היים. אויף דער פראווינץ – 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא–1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און פאר מין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.